

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK: KOMUNIKOLOGIJA

**ALTERNATIVNI POKRETI I UTJECAJ NA POLITIKU
(STUDIJA SLUČAJA: RAP I HIP – HOP MUZIKA)
-magistarski rad-**

Kandidat:

Amina Valjevac

Broj indeksa:

890/II-K

Mentor:

Prof. Dr. Lejla Turčilo

Sarajevo, septembar 2019.

SADRŽAJ

I	UVOD	1
II	METODOLOŠKI OKVIR RADA.....	3
2.1	Problem istraživanja	3
2.2	Predmet istraživanja.....	3
2.3	Hipoteze	4
2.4	Teorijska hipoteza.....	4
2.5	Indikatori.....	5
2.6	Paradigma	6
2.7	Metode istraživanja.....	6
2.8	Metoda analize (sadržaja)	6
2.9	Intervju.....	6
III	TEORIJSKI OKVIR RADA	8
3.1	Ključni pojmovi i njihove definicije.....	8
3.2	Muzika kao alternativni pokret.....	10
IV	EMPIRIJSKI OKVIR RADA	12
4.1	DUBIOZA KOLEKTIV	12
4.2	Uvod.....	12
4.3	Tekstovi i analiza pjesama.....	14
4.4	„Kažu“	14
4.5	„Tranzicija“	16
4.6	„Um klade valja“	18
4.7	„Pionirska“	20
4.8	„Himna generacije“	22
4.9	Intervju.....	24

4.10 EDO MAAJKA	26
4.11 Uvod.....	26
4.12 Tekstovi i analiza pjesama.....	27
4.13 „Draga moja vlado“	27
4.14 „Pokradi lovu“	30
4.15 „Dolazim i odlazim“	32
4.16 „Izdajničko kolo“	34
4.17 „No pasaran“	36
4.18 Intervju.....	38
V ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	41
VI LITERATURA	43
VII PRILOZI	48
7.1 Intervju (pitanja)	48
7.2 Fotografije.....	49
7.3 Tekstovi pjesama	55
VIII BIOGRAFIJA	62

I UVOD

Izrada ovog rada potaknuta je, prije svega, zbog važnosti države Bosne i Hercegovine, alternativnih pokreta koji u njoj djeluju, zbog njene Rap i Hip-hop scene i u konačnici, za njihov mogući utjecaj na politiku.

Rad će biti zasnovan na teorijskom i empirijskom istraživanju grupe „Dubioza Kolektiv“ i bosansko-hercegovačkog repera „Edo Maajka“, za čijim društveno i socijalno angažovanim tekstovima koji prodiru u srž realnosti malog čovjeka publika vapi. Dubioza Kolektiv nije običan bend i nisu se formirali u uobičajenim okolnostima. Oni su najpoznatiji bosanskohercegovački bend čiji su tekstovi postali fenomen, sa jakim političkim porukama.

Alternativna djelovanja proizvela je kriza institucionalnog života. Novi alternativni pokreti predstavljaju društvenu formu djelovanja zasnovanu na spontanosti, neposrednosti, pluralizmu, autonomnosti i samoorganizaciji. Alternativni pokreti se zalažu za uspostavljanje društvene kontrole nad sferom politike i pravne države.

Ovdje je relevantan odnos između države i novih alternativnih pokreta. Pokreti su „društvena opozicija državi“. Oni uspostavljaju nadzorničku kontrolu nad državom. Država spram pokreta djeluje ograničavajuće kao što pokreti djeluju spram nje; ona pokrete želi predstaviti kao klasne neprijatelje, jer neprijatelj je svako ko ne misli kao što „mi mislimo“. Država alternativne pokrete javnosti nastoji predstaviti kao nekritički uvoz zapadne robe iz kulturnog sektora.

Ako se u institucijama pojavi rascjep između normativnog i stvarnog, teorije i prakse, tada nastaje kriza. Ona se očituje u nedostatku pokretačkih energija koje potiču ljude na djelovanje, nemogućnosti zadovoljavanja potreba, gubitku orijentacije i stabilnosti, konzerviranju ustanovljenog sistema vrijednosti, ali i poremećaju vrijednosti. Nasuprot ovakvom društvenom i političkom stanju javljaju se alternativni pokreti u obliku novih društvenih djelovanja orijentisana na uspostavljanje novih vrijednosti i kontrole nad društvom. Njihova pojava označava izazov institucionalnoj politici i dovodi u pitanje konzervativno petrificirano ustrojstvo institucionalnog djelovanja.

Zahtjev za pravnom državom za koju se zalažu novi muzički alternativni pokreti predstavlja civilizacijsko nastojanje za rušenjem političkog monopola, razdvajanjem dominacije politike nad pravom, njezine intervencije u pravo i za funkcionisanjem države s civilizacijskim likom.

Kao kritička i praktična opozicija društva, predstavnici novih muzičkih alternativnih pokreta u svom društvenom djelovanju žele pokazati da civilizacijsko podrazumijeva toleranciju i pravo na razlike. Budući da je društvo prepuno različitih interesa i mišljenja, zašto bi neko morao uništavati onoga koji drugačije misli? Čovjek svakako ne može biti slobodan u djelovanju ako je njegovo mišljenje blokirano, kontrolisano, ako ga se sumnjiči, etiketira, kontroliše. Izgleda, biti različit tj. djelovati različito, znači odmah biti neprihvaćen.

Sve dok se ne bude podržavala individualnost, autonomija ličnosti, samoinicijativa, elementarna prava čovjeka i građanina nemoguće je ostvariti ideju civilnog, demokratskog društva.¹

¹ V. [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev_za_soc_1988_19_4_Milardovic%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev_za_soc_1988_19_4_Milardovic%20(1).pdf) (preuzeto: 21.06.2019. godine)

II METODOLOŠKI OKVIR RADA

2.1 Problem istraživanja

Problem istraživanja su alternativni pokreti i njihov mogući utjecaj na politiku. Pokreti su izraz krize. Oni izražavaju radikalne i univerzalne ljudske potrebe. Pojavili su se zbog raskoraka između normativnog i stvarnog. U normativnoj sferi egzistira samoupravljanje kao projekat, a u stvarnosti politički sistem „etatističko – birokratskog upravljanja.“ Pokreti trebaju da budu unutar, a ne izvan političkog sistema.

Alternativni muzički pokreti su nam bitni, jer subjekt društvenog djelovanja u novim alternativnim pokretima su svi pogođeni civilizacijskim problemima.

2.2 Predmet istraživanja

Predmet istraživanja je alternativno djelovanje muzičkih pokreta (Rap i Hip-hop muzika). Cilj ovog tipa djelovanja nije vladanje, već kritičko osporavanje i mijenjanje svakodnevnog života. Okrenuto je svakodnevnom, jer se život živi svakog dana. Dok država podržava nove alternativne pokrete na Zapadu, domaće istovremeno negira. Ukoliko pokreti ograničavaju prekoračene ustavne formulacije, država ih predstavlja čimbenicima destabilizacije poretka. Dakle, između pokreta i države postoji polje napetosti oko demokratizacije, društvene kontrole državne uloge i političke sfere, dok druga (država) sužava, ograničava, diskreditira, lijepi naljepnice pokretima umanjujući njihovo značenje.

U ovom polju napetosti zapravo, zbiva se borba demokratskih i birokratskih načela djelovanja, u kojoj pokreti inzistiraju na otvorenosti, a država na tajnosti i zatvorenosti. Birokratskom ustrojstvu države primjerena je tajnost rada, dok novi alternativni pokreti promiču načelo javnosti, prisutnosti u medijima, kao mogućnost utjecaja i „ograničavanja samovolje vlasti.“²

² V. [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev_za_soc_1988_19_4_Milardovic%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev_za_soc_1988_19_4_Milardovic%20(1).pdf) (preuzeto: 21.06.2019. godine)

2.3 Hipoteze

„Hipoteze su osnovne pretpostavke o predmetu istraživanja iskazane u obliku stavova – sudova. Ako su hipoteze zaista osnovane pretpostavke i ako imaju određenu saznavnu vrijednost, one imaju oblik sudova; ako imaju samo postuliranu saznavnu vrijednost, njihov oblik su stavovi. U valjano rađenom projektu istraživanja i naučno nastalom nacrtu naučne zamisli hipoteze su zaista naučno osnovane i imaju oblik sudova (prostih, jednostrukih ili međusobno povezanih, spojenih višestrukih) zato što su one bazirane svojom sadržinom neposredno na predmetu istraživanja i posredno na formulaciji problema, tj. na njegovim osnovnim hipotetičnim stavovima.“

„Najkraće rečeno, hipoteze su uvijek pretpostavke o nečemu, a ne mogu se oformiti ni o čemu.“³

Generalna hipoteza: Neformalni komunikacijski kanali koji uključuju i muzičke pokrete mogu imati utjecaj na politiku.

Teorijska hipoteza: Društveno djelovanje novih alternativnih pokreta zasniva se na alternativnim interesima.

Empirijska hipoteza: Dubioza Kolektiv i Edo Maajka frustracije ljudi, njihovo nezadovoljstvo situacijom u kojoj se nalaze i ljudima na vlasti na originalan način uspjevaju pretvoriti u odlične tekstove.

2.4 Teorijska hipoteza

Društveno djelovanje novih alternativnih pokreta zasniva se na alternativnim interesima. Tradicionalna politologija i sociologija politike operirale su klasičnim pojmom „interes“. S pojavom novih alternativnih pokreta javlja se „nova politička paradigma“ kao pokušaj prevrednovanja stare političke paradigme.

U pitanjima nailazimo na kategoriju alternativnih interesa, kao metodološki temelj nove politike. Riječ je zapravo o interesima koji smjeraju radikalnoj promjeni stanja.

³ Termiz, Dževad, *Metodologija društvenih nauka*, NIK „Grafit“, Lukavac, str. 226.

Ti interesi imaju sljedeća obilježja:

1. Oni nisu partikularni već globalni. Otuda i proizilazi slogan: „Misli globalno, djeluj lokalno!“ To ipak znači da subjekt koji slijedi svoj alternativni interes, npr. ekonomski, mora imati na umu da ekonomski problem nije samo njegov tamo gdje je on pustio korijen života, već da je to globalni, planetarni problem. Dakle, one ne može globalno i planetarno djelovati, utjecati na promjene u tim razinama, on to može u lokalnu gdje živi.

2. Oni ne okupiraju samo jednog čovjeka već širu zajednicu (npr. mir).

3. Oni su u opreci s nositeljima institucionalnih interesa (pokret - država).

4. Po ustrojenosti riječ je o životnim interesima koji imaju općeljudsku i univerzalnu dimenziju.

5. Uzrokovani su strukturnom, globalnom krizom svijeta.

6. Oblikovani su propitivanjem vrijednosti i njihovim redefiniranjem (materijalizam ili postmaterijalizam).

7. Oni zapravo pokazuju intenciju pomaka od količine prema kvaliteti proizvodnje života (bolje manje, ali kvalitetnije).

8. Unatoč globalnom značenju, njihovo obilježje je ipak lokalno.

Prema tome, alternativni interesi zaokupljenosti ljudi orjentisanih na radikalnu preobrazbu postojećeg, po svom obilježju su globalni, općeljudski, antiinstitucionalni, kvalitativni, postmaterijalistički, a po mogućnosti svog poimanja lokalni.⁴

2.5 Indikatori

„Indikatori su manifestacije neke pojave, neposredne ili posredne koje se mogu čulno evidentirati i prepoznati i preko kojih se može steći istinito i provjerljivo saznanje o toj pojavi.“

„U projektu naučnog istraživanja indikatori su ne bilo koja i kakva ispoljenja, već samo ona koja se odnose na strukturu hipoteze – prvenstveno na njen stav – i u značenju koje odgovara pojmovno – terminološkom i značenjskom sistemu.“⁵

Indikatori: knjige, naučni članci, online izvori, video klipovi i drugi naučni izvori koji su u vezi sa predmetom istraživanja.

⁴ V. [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev za soc 1988 19 4 Milardovic%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev%20za%20soc%201988%2019%204%20Milardovic%20(1).pdf) (preuzeto: 21.06.2019. godine)

⁵ Termiz, Dževad, *Metodologija društvenih nauka*, NIK „Grafit“, Lukavac, str. 233.

2.6 Paradigma

Prema predmetu istraživanja mogu biti teorijska i empirijska. Predmet teorijskih istraživanja je naučna teorija, a empirijskih je društvena stvarnost. U naučnoistraživačkoj praksi sva su istraživanja nužno teorijsko – empirijska zbog uloge teorije u istraživanju. S jedne strane se sagledavaju potencijalni uzroci te mogući utjecaj alternativnih muzičkih pokreta na politiku, a s druge strane se nalazi komparativna analiza. Tako će i ovo istraživanje biti teorijsko – empirijskog karaktera.

2.7 Metode istraživanja

Metode koje će se koristiti prilikom istraživanja su: analiza sadržaja (tekstovi pjesama) i intervju (Dubioza Kolektiv i Edo Maajka).

2.8 Metoda analize (sadržaja)

„Analiza „sadržaja“ prihvata se kao empirijska metoda istraživanja, ali ne i kao metoda sakupljanja podataka. Prema angažovanju čula može se smatrati auditivnom, vizuelnom, audiovizuelnom i faktičkom metodom saznanja. Ipak, specifičnost ove metode je u tome što ona nije samo metoda empirijskih, već je i metoda teorijskih istraživanja. Ne zapostavljajući ulogu čula, ovom metodom prevashodno otkrivamo smisao, značenje i značaj podataka promišljanjem sadržaja i forme dokumenata.“⁶

Ova metoda će se koristiti prilikom analize tekstova Dubioze Kolektiv i Edo Maajka.

2.9 Intervju

„Pismeni intervju je relativno rijetko primjenjivan, a obično se koristi pri intervjuisanju veoma zauzetih i teško dostupnih javnih, uglednih i uticajnih ličnosti i onih čije zdravstveno stanje ne dozvoljava neposredno komuniciranje.

⁶ Termiz, Dževad, *Metodologija društvenih nauka*, NIK „Grafit“, Lukavac, str. 289.

Po prethodno postignutom dogovoru takvim ispitanicima se dostavlja spisak pitanja sa molbom da na njih u prihvatljivom roku odgovore.

Najčešće primjenjivani intervju je usmjereni orijentacioni intervju. Prednost ovog tipa intervjuja je u tome što unaprijed predviđena pitanja i modaliteti odgovora daju čvrstu orijentaciju intervjueru i ispitaniku, omogućavaju osnovno planiranje obrade podataka, skraćuju potrebno vrijeme ispitivanja i obrade podataka i pojeftinjuju ih.⁷

Ova metoda će se koristiti prilikom ispitivanja grupe Dubioza Kolektiv i Edo Maajka.

⁷ Termiz, Dževad, *Metodologija društvenih nauka*, NIK „Grafit“, Lukavac, str. 282.

III TEORIJSKI OKVIR RADA

3.1 Ključni pojmovi i njihove definicije

Pokreti (društveni pokreti) – „Kolektivno djelovanje, na stanovitom stepenu organizacije i postojanosti izvan institucionaliziranih kanala političke djelatnosti utvrđenih u nekom društvu, sa svrhom zastupanja ili osporavanja određenih promjena u užoj ili široj zajednici kojoj i sam pokret pripada. Društvene pokrete karakterizira osjećaj zajedničke pripadnosti sudionika pokreta određenoj skupini ili zajednici.“⁸

Alternativni pokreti – „Alternativni pokreti predstavljaju društvenu formu djelovanja zasnovanu na spontanosti, neposrednosti, pluralizmu, autonomnosti i samoorganizaciji. Zalažu se za uspostavljanje društvene kontrole nad političkom sferom i pravne države.“⁹

Politika – „Politika je djelatnost u vezi s državom, umijeće vođenja države. U općem smislu moć posredovanja u nekim društvenim odnosima i moć uticaja na rješavanje tih društvenih odnosa.“¹⁰

Muzika– „Univerzalna definicija muzike kroz vijekove bila bi muzika kao izraz duševnog stanja kompozitora u datom trenutku (bilo da je to pojedinac ili neka socijalna zajednica).“¹¹

Rap muzika – „Muzika nastala na ulicama crnačkih četvrti New Yorka krajem 70-ih i početkom 80-ih, da bi se kasnije proširila i na ostale dijelove Amerike, a zatim i svijeta. Muzika je započela kao revolt crnaca prema tlačenju i ugnjetavanju, da bi kasnije između ostalog pored socijalnih zahvatila i mnoge druge teme. Ono što ovu muziku čini jedinstvenom je to što je najuniverzalnija (dobar dio rap pjesama su zapravo semplovane stvari iz drugih najrazličitijih muzičkih pravaca). Ono što je također specifično za ovu vrstu muzike jeste iskrenost i to što dio rap kulture može biti svako. Nije bitan njegov socijalni i društveni status, porijeklo, vjera, boja kože.. Isključivo se gleda ko ima bolju i iskreniju priču i na koji način kroz stihove tu priču pokušava da plasira.“¹²

⁸<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=16323> (preuzeto: 28.06.2019. godine)

⁹[file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev_za_soc_1988_19_4_Milardovic%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev_za_soc_1988_19_4_Milardovic%20(1).pdf) (preuzeto: 21.06.2019. godine)

¹⁰Beridan, I., Tomić, M., Kreso, M., *Leksikon sigurnosti*, „DES“, Sarajevo, str. 288.

¹¹<http://www.riznicasrpska.net/muzika/index.php?topic=635.0> (preuzeto: 28.06.2019. godine)

¹²<https://vukajlija.com/rep-muzika/66863> (preuzeto: 03.07.2019. godine)

Hip - hop muzika – „Hip – hop muzika je muzički žanr nastao iz hip – hop pokreta, a njegovi korijeni potiču iz afričke kulture. Jedan od mnogih faktora za stvaranje današnje hip hop muzike je jamajkanski stil zvan Dub, koji se uzdigao kao podvrsta Reggaea u 1960-ima. U dub muzici su producenti kao što su King Tubby stvarali instrumentalne verzije popularnih reggae pjesama za svrhe klubova i zvučnih sastava; otkrili su da plesači bolje reagiraju na produžene, izolirane ritmove pjesama, često predstavljajući čvrste nastupe udaraljki i snažne bas-linije.“¹³

Javno mnijenje – Ovaj pojam slikovito je definisao novinar kolumnist Joseph Kraft, koje je rekao: „Javno mnijenje je neznani bog kojemu moderni ljudi pale tamjan.“¹⁴

Pod pojmom javnog mnijenja često se podrazumijeva gomilanje pojedinačnih pogleda o nekoj temi. Budući da pojedinačne spoznaje mogu, ali ne moraju predstavljati zajedničko razmišljanje, javno mnijenje ne može se odrediti tek kao stanje pojedinačnih spoznaja. Ono je prije dinamičan proces izražavanja, prilagođavanja ili usklađivanja ideja na putu prema kolektivnom određenju smjera djelovanja.“¹⁵

Interes – „Pojam interesa pripada kategoriji kojom se iskazuje određeni društveni odnos. Svaki pojedinačni interes predstavlja vezu, spregu kojom se individua povezuje sa socijalnom sredinom oko nje. Interesima nazivam osnovne orijentacije koje su vezane za rad i interakciju ljudskog roda. Interesi su vezani za politiku kao što je politika do grla u interesima.“¹⁶

Alternativni interes – „Alternativni interesje metodološki temelj nove politike i riječ je o interesima koji smjeraju radikalnoj promjeni stanja. Alternativni interesi po svom obilježju su globalni, općeljudski, antiinstitucionalni, kvalitativni, postmaterijalistički, a po mogućnosti svog poimanja lokalni.“¹⁷

Nova politička paradigma – „Politička paradigma pruža odgovore na međusobno povezana pitanja, kao što su: Koje su osnovne vrednosti i teme kolektivne akcije? Ko su akteri i na koji način oni postaju kolektivni akteri? Koje su odgovarajuće procedure, taktike i institucionalni oblici kroz koje se odvijaju sukobi?“¹⁸

¹³ <http://www.znanje.org/i/i25/05iv06/05iv0601fil/rad/hip%20hop%20muzika.htm> (preuzeto: 03.07.2019. godine)

¹⁴ Fraser, Seitel, *The Practice of Public Relations*, Cambridge press, Cambridge, str. 55.

¹⁵ Cutlip, Scot M., *Effective Public Relations*, Prentice Hall, United States, str. 265.

¹⁶ Habermas, Jürgen, *Spoznaja i interes*, Nolit, Beograd, str. 35.

¹⁷ [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev za soc 1988 19 4 Milardovic%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev za soc 1988 19 4 Milardovic%20(1).pdf) (preuzeto: 21.07.2019. godine)

¹⁸ Pavlović, Vukašin, *Obnova utopijskih energija*, SSO, Beograd, str. 68.

Neformalni komunikacijski kanali– „Sudionici u neformalnim komunikacijskim kanalima doprinose činjenici da pripadaju različitim grupama te da se priroda veza među njima stalno mijenja. ***Neformalna komunikacija*** sekundarna je i vrlo složena komunikacijska mreža koja počiva na osobnim dodirima i koja, za razliku od sustava formalne komunikacije, ne slijedi neku unaprijed određenu liniju.“¹⁹

Iz teorijskog okvira rada dolazi se do zaključka da je teorijska hipoteza, koja glasi: „Društveno djelovanje novih alternativnih pokreta zasniva se na alternativnim interesima“ dokazana.

Svako ljudsko djelovanje određeno je nekim motivom, svrhom ili interesom. Alternativni pokreti slijede alternativne interese koji su po svojoj strukturi globalni općeljudski, antiinstitucionalni, kvalitativni i postmaterijalistički. Agregacijom alternativnih interesa obrazuju se alternativni pokreti.

3.2 Muzika kao alternativni pokret

Alternativni pokreti predstavljaju društvenu formu djelovanja zasnovanu na spontanosti, neposrednosti, pluralizmu, autonomnosti i samoorganizaciji. Alternativni pokreti se zalažu za uspostavljanje društvene kontrole nad sferom politike i pravne države.²⁰

Iz ovoga proizilazi da je i muzika jedan od alternativnih pokreta, jer upravo ono što nju izdvaja iz drugih umjetnosti je činjenica da djeluje izravno, neposredno. Ona predstavlja najviši oblik ljudskog izražavanja i bez njega bi život bio veoma dosadan. Muzika je također jedno od najvećih oruđa za društvenu evoluciju.

Muzički pokreti se javljaju s mnoštvom inicijativa (npr. mirovnih, ekonomskih), ali ne znači da su oni u mogućnosti realizacije spomenutih. Pored toga, oni ni nemaju političku izvršnu ulogu. Njihova uloga je motivacijska, inspirativna. Svjedoci smo da muzika ujedinjuje ljude, samo se to treba usmjeriti u izravno političko djelovanje.²¹

Kroz historiju, muzika i snažne pjesme uvijek su bile pokretač najvećih društvenih pokreta – to je marširajući zvučni zapis koji ujedinjuje ljude i daje im fokus i odlučnost.

¹⁹ Fox, Renta, *Poslovna komunikacija*, Hrvatska Sveučilišna naklada, Zagreb, str. 46 – 47.

²⁰ V. [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev za soc 1988 19 4 Milardovic%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev%20za%20soc%201988%2019%204%20Milardovic%20(1).pdf) (preuzeto: 21.06.2019. godine)

²¹ V. https://www.huffpost.com/entry/music-and-the-politics-of_b_4087557 (preuzeto: 21.06.2019. godine)

Muzika se koristi da bi započela pobune, ali može uzdrmati i primirje. U nekim se kulturama na muziku gleda kao na moćno sredstvo da je vlast nastoji kontrolisati ili čak zabraniti. U nacističkoj Njemačkoj muzika se pomno odabirala za javne skupove da bi proizvela odgovarajuće patriotske osjećaje. U bivšem SSSR – u, vlada je zabranila Šostakovičevu muziku. Za vrijeme Kulturne revolucije u Kini, muzika Zapada proglašena je dekadentnom, te je zabranjena. U Iranu, za vladavine Ajatolaha Homeinija postavljene su stroge restrikcije na određene vrste muzike.

Osim što ima utjecaj na pojedince, muzika već hiljadama godina ima važnu ulogu u društvu i njegovim manifestacijama. Ona je dio svih važnih događaja i proslava, uključujući vjenčanja, rođendane, parade i festivale. Muzika je utkana u društvenu formu naših života.

Muziciranje, stvaranje muzike i pridavanje posebnog značenja muzici unutar jedne kulture ili u određenoj okolini osnažuje i spaja društvenu zajednicu. Muzikom se može služiti da bi se potaklo pristajanje uz društvene norme, oblikovalo društveno prihvatljivo ponašanje i usvojilo kulturne alate.

Muzika, muzički pokreti i specifični tekstovi pjesama potiču ljude na djelovanje, mogućnost zadovoljavanja potreba, zadržavanja orijentacije i stabilnosti u društvu i dinamičnog sistema vrijednosti. Osim što služi kao sredstvo zabave i opuštanja, muzika je i izvrsno sredstvo komunikacije, te put kojim određena poruka stiže od pošiljatelja, do slušatelja ili publike općenito. Da muzika ima snagu i moć svjedoči njen utjecaj na individualan razvoj pojedinca i njegovo ponašanje.

Tokom posljednjeg stoljeća muzika se sve više koristila da bi poboljšala kvalitetu našeg života i promijenila naše ponašanje. Upravo kroz muzičke pokrete su se pronašli načini da se poboljša kvaliteta života za ljude i njihove brige za koje nije bilo izgleda da će se sami od sebe popraviti.²²

Muzički pokreti su zaduženi da nam kroz prilično zanimljive, a u isto vrijeme i jako poučne tekstove prenesu realnu i svakodnevnu situaciju društva pa i politike. Oni su tu da nas pokrenu, potaknu na razmišljanje i akciju. Ostavljaju nam prostora da nam se pojedini tekstovi pjesama urežu u svakodnevnicu i da o nekim temama razmislimo još jednom.

²² V. https://www.zamp.hr/uploads/documents/korisnici/ZAMP_brosura_Moc_glazbe.pdf (preuzeto: 21.06.2019. godine)

IV EMPIRIJSKI OKVIR RADA

4.1 DUBIOZA KOLEKTIV

4.2 Uvod

Davno, još 2003. godine grupa prijatelja je odlučila formirati bend. Ali to nije bio običan bend i oni se nisu formirali u uobičajenim okolnostima. Istina, zajedno s lokalnim balkanskim okusima, dolazili su muzički utjecaji iz cijelog svijeta: ska, punk, reggae, rap, electronic.

Ipak, nije bilo muzičke industrije, malo je koncerata, nije bilo prostora za kulturni ili politički izraz među novim usjevima koji su bili integrisani u mlade. U stvari, čitava regija opustila se dubokom i moralnom ekonomskom stagnacijom.

Iz ovakve okoline, rođena je Dubioza Kolektiv, koja nije polahko i tiho, nego naglao i glasno predstavila neupitne teme ispred i u središtu i tražila da ih se čuje, i čineći to, stvorili su fenomen.

Njihov samostalni prvi album „Dubioza Kolektiv“ objavljen je 2004. godine i odmah je naišao na oduševljenje kakvo nije viđeno na bosanskoj sceni još od prijeratnih vremena. Zatim je uslijedio „Open Wide“, te njihov drugi puni CD „Dubnamite“, i tada se njihova popularnost počela širiti izvan granica. Do 2008. godine, izdavanjem „Firme Ilegal“, njihovo hrabro i beskompromisno stajalište protiv njihovog nacionalističkog establišmenta podiglo ih je na slavu u čitavoj regiji Balkana. Jedna od njihovih najpopularnijih pjesama „Blam“, čak se pojavila na velikom platnu, otvorivši film dobitnice berlinskog Zlatnog medvjeda Jasmile Žbanić „Na Putu“.

2010. godine izdali su album „5 do 12“. Nakon „Wild, Wild East“ uslijedio je „Apsurdistan“ objavljen 2013. godine.

Već 2016. godine, moglo se vidjeti da je bend jači nego ikad. Etablirao se kao najbolji i najpopularniji bend uživo u istočnoj Evropi, a i u svijetu, koji je izdvojen najnovijim muzičkim izdanjem „Happy Machine“, možda njihovim najprovokativnijim albumom do sada.

Svoj zadnji album izdali su 2017. godine pod nazivom „Pjesmice za djecu i odrasle“. Najpopularniji bosanskohercegovački bend je ostao vjeran svojim žustrim kritikama politike i društva na Balkanu, što im je u velikoj mjeri i donijelo ogroman uspjeh.

Članovi grupe Dubioza Kolektiv su: Almir Hasanbegović (vokal), Adis Zvekić (vokal), Brano Jakubović (klavijature, DJ), Vedran Mujagić (bass gitara), Armin Bušatlić (gitara), Senad Šuta (bubnjevi), Mario Ševarac (saksofon), Jernej Šavel (gitara).²³

²³ V. <https://dubioza.org/about-us/> (preuzeto: 16.07.2019. godine)

4.3 Tekstovi i analiza pjesama²⁴

4.4 „Kažu“

Tekst pjesme „Kažu“²⁵ glasi:

Govorite o tome, da smo po nezaposlenosti
prvi, da smo uvek u vrhu tih neki ljestvica,
evo danas se pojavio podatak
da je Bosna i Hercegovina peta u svijetu
po odlivu mozaka, m-m-mozaka, dakle
mozgova, mozgova.

Kažu
da je Bosna samo država za rođaka
i da smo na vrhu liste po odlivu "mozaka".

Kažu
opet Iran pravi nuklearne bombe
žvaka čisti zube al' izvaljuje plombe.

Kažu
što je babi milo to joj se i snilo
kažu na Jamajci gandžu prodaju na kilo.

Kažu
nemoj vode vruć, kod nas propuh ubija
igrali smo dobro ali zajeb'o nas sudija.

Kažu
da je alkohol zdraviji od trave
kažu ako nemaš stav odma' ti ga stave.

Kažu
da su plavke gluplje nego crнке i brinete
i da okus bude bolji s kašikom Vegete.

Kažu
neće nikad prestat' glave da nam pune
sve dok je ovaca neće falit' vune.

Kažu
spale su nam gaće, zagrizli smo udice
glave nam u pijesku, nezaštićene guzice.
Kažu da je smak svijeta relativno blizu
i da su nas banke uvukle u krizu,
mene tjeraju na izbore svake dvije godine
a ja glasam za kafanu i marihuanu.

Od Vatikana do Irana
kao da smo juče pali s grana,
od Vatikana do Irana
majmunu je dovoljna banana.

Od Vatikana do Irana
kao da smo juče pali s grana,
od Vatikana do Irana
ilegalna je marihuana.

Kažu
da malu djecu donosi nam roda
i da jedino je zdrava flaširana voda.

Kažu
da uz pjesmu efikasnije se trlja
čudotvorni sapun protiv tvrdokornih mrlja.
Ref.

²⁴ Tekstovi su zadržani u izvornom obliku,
uključujući i žargon

²⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=FZZJeMKJV3M> (preuzeto: 16.07.2019. godine)

„Ta pjesma je direktno nastala inspirisana citatom lapsusa jednog televizijskog voditelja privatne TV stanice u BiH, koji je u tom trenutku radio intervju sa svojim stranačkim šefom i vlasnikom televizije na kojoj taj novinar radi. Njegov preplašeni izraz lica, kad je napravio lapsus i shvatio da ga dvostruko nadređeni mrko gleda, bila je direktna inspiracija. Na to se nadovezala priča o svim tim floskulama i narodnim umotvorinama.“

Pjesma „Kažu“, je prema izjavama članova Dubioze inspirisana opšteprihvaćenim istinama kojima nas bombarduju mediji, reklame, političari, okolina, ali bliža i dalja rodbina.

Svi imaju nešto da kažu o tome kako treba da se razmišlja, kako da se ponaša, koji bi trebalo da nam budu stavovi u životu. S druge strane, niko ne voli da mu se pametuje i glumi neki autoritet. Toga već ima previše, prvenstveno među političarima pa i vjerskim liderima. Ljudi puno bolje prihvataju poziv na dijalog.

Pomoću magične riječi „kažu“ nadoknađuje se nedostatak argumenata, jer ono što većina misli, pretpostavlja se da je istina, a od pojedinca se očekuje da napravi ono što ta većina „KAŽE“.

4.5 „Tranzicija“

Tekst pjesme „Tranzicija“²⁶ glasi:

Kako vjetar puše mjenjaju se dresovi
bile su petokrake sad moderni su fesovi.

Kratak je put od druga do gospodina
traje dok se nije uhljebila rodbina.

Hej, brate dragi
vidi sta se radi.

Reklamne kampanje za neko novo sranje
neku novu kremu sto otklanja dilemu.

Tesko je odlučit' kad je širok asortiman
dal' je bolje biti Srbin, Hrvat il' musliman.

Hej, brate dragi
vidi sta se radi.

Tranzicija
Svima prija

Na plakatu osmijeh, a u džepu figa
uvijek stare face od kojih ti se riga.

Jer ljevica se ponavlja ko' pokvarena traka,
a desnica još samo za onaniju je saka.

Hej, brate dragi
Vidi šta se radi.

Tranzicija uspjela, pacijent je podleg'o
ostao je izjeban ko god nije pobjeg'o.

Stari sistem nije valj'o došao je novi
samo ne kapitalizam, već feudalizam.

²⁶https://www.youtube.com/watch?v=rY2O_PgKHCO (preuzeto: 16.07.2019. godine)

Svi mi živimo u tranzicijskom periodu, neko čak kaže posttranzicijskom. Činjenica je da je ta tranzicija stvarno ružno započeta i vjerovatno nije nikada završena do kraja. Uostalom, to što se pojam tranzicija vezuje za čisto ekonomski i društveno – politički svijet, kod nas je mnogo širi pojam i predstavlja tranziciju iz jednog stanja svijesti u drugo.

„Bilo nam je uvijek zanimljivo kako su u svemu tome ljudi imali naviku da mijenjaju adrese kako vjetar puhne, kako su od komunista postali vjernici, desničari i nacionalisti, kako su bez ikakvih skrupula i moralnih problema radili svakojake stvari. I nisu se loše osjećali.“

O tome pjeva pjesma, o tome kako je ta promjena društveno – političkog uređenja iskorištena da najgori čovjek ispliva na površinu i vlada ostatkom tih žrtava tranzicije.

4.6 „Um klade valja“

Tekst pjesme „Um klade valja“²⁷ glasi:

I kad završiš fakultet opet moraš dati guze
Može i drugačije, za one neprivlačnije.
Tada ćeš i zadnju marku da izvučeš
Za kovertu para veza se povuče.

'Šta se sve rodi u mutnoj vodi?'
Dok učiš da plivaš taj moto te vodi.
Naš mentalitet ima jedan kvalitet
Da te jebe u zdrav mozak sve dok ima
imunitet.

Džaba ti škola s njom možeš da se pariš
Džaba ti fakultet, na birou ćeš da stariš.
Džaba diploma na zid da je staviš
Džaba ti sve, dok ne otvoriš novčanik.

Bez obzira dal sistem se zvao komunizam
Slobodno tržište, kapitalizam.
Jedna je konstanta jako relevantna
Ovdje uvijek vlada vječni nepotizam.
Pola milijona na birou
Šta treba da se desi da se pameti dozovu.
Torovi su puni, ovce su na broju
A oni samo šute i čekaju stoju.

Um klade valja, štela caruje
pos'o ćeš da dobiješ kad masno daruješ.

Ponovo da platiš sve ono što te sljeduje
budi dio stada, za to se opredjeljuješ.

Ko će kome, ko svoj svome
moze i bez škole
moze i bez diplome,
a onda kud koji mili moji
za sve one bez štele tarifa postoji.

Krv nije voda, ruka ruku mije
tako biti će i sutra
tako bilo je i prije.
Zakon i pravda, to vode ne pije
moje pleme, moj rod, niko dirati ne smije.

Zaustavljena praksa ima svoj identitet
mito i korupcija njen glavni su epitet.

²⁷<https://www.youtube.com/watch?v=FAHDCX0lm>
24 (preuzeto: 17.07.2019. godine)

„Um klade valja“ je pjesma koja govori o pitanjima koja su zajednička svim ljudima, jer je još uvijek puno više zajedničkih problema. Kada to ljudi shvate i odluče mijenjati stvari, unutrašnje ustrojstvo države neće biti previše bitno i tada će biti bespredmetno prozivati bilo koga.

Trenutno se retorika radikalno zaoštrila i političari se svim silama trude da skrenu pažnju naroda od suštinskih, egzistencijalnih problema i prebace fokus na sasvim iracionalne društvene razmjericе.

Bh građani nisu nezainteresovani za politiku, jer veoma dobro znaju ko je na kojoj funkciji. Kada bi količina nezadovoljstva izrečena na „kafama“ ili u komentarima na društvenim mrežama i portalima bila mjerilo za stanje u društvu, onda bi svaki dan gorjele zgrade institucija. Ipak, izbori svaki put pokažu iste, katastrofalne rezultate.

Valjda, samo je bitno da „torovi su puni, ovece su na broju“...

4.7 „Pionirska“

Tekst pjesme „Pionirska“²⁸ glasi:

Pošaljimo mlade u dijasporu da rade
Da kopaju kanale i farbaju fasade.
Pošaljimo mlade u dijasporu da rade
Da ribaju tanjire do kraja balade.
Prije tri'es' godina, prvi dan u školi
U sendviču zdenka i salama poli.
Stara pustila je suzu
Stari joj kaže – de se smiri
Pa nisu više djeca, sad su pioniri.
Plava kapa i crvena marama
Čuvajmo drugarstvo
Nije sve u parama.
Pionirska je zakletva,
Samo stara hartija.
Bratstva i jedinstva nema,
Sad je demokratija.
Sve je otišlo u kurac
I to svima je normala.
Jer to nam je na kraju
Naša borba dala.
Sva se postavljaju pitanja
Sem pitanja morala.
– Šta si bio prije rata?
– Otkud ti ta vreća zlata?

Za sve naše narodnosti i sve naše narode
Bosanske, balkanske, bjelosvjetske zajebe
Đipalo junuz ima savršen lijek – hepek!
Prije bilo je bolje, za tu priču ne'am volje
Tol'ko bolje da se prodasmo
Za flašu coca-cole.
Ja kad idem preko grane, satima me rove
Al' džaba odo' i ja, bauštela zove.
Šta je bilo prije, vjeruj mi k'o da nije
Nemoj bit' dijete, stigo novi šef mm f.
– Auf wiedersehen! Govore mi drugovi
– Ho's se vraćat'?
– Hoću, kad otplate se dugovi.
Neko vozi mečku, neko vozi punta
Neko ide pjehe, uglavnom svako nešto
munta.
Kod nas je noć pametnija od jutra
Al' šta ćemo sutra kada ispuši se sva vutra.
Izdrži brate, pomirimo se s tim
Da igrač daje go ali pobjeđuje tim.
Nisam položio zakletvu pionirsku
Čujte i počujte ovu funkcionersku:

²⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=gGUzEqUxXf8> (preuzeto: 17.07.2019. godine)

Danas kada postajem funkcioner	Banana republiku.
Dajem časnu funkcionersku riječ.	Da ću razvijati nepotizam i korupciju
Da ću marljivo krasti i lagati	I prosipati šuplju u koju ne vjeruje niko.
I zemlju strovaliti u dug.	Da ću oderati sve porezne obveznike
Da ću voljeti našu neoliberalnu domovinu	Čijim parama kupujem socijalni mir.
Kapitalističku, tranzicijsku	

„Pionirska“ je pjesma koju je Dubioza Kolektiv otpjevala sa sarajevskim muzičkim kolektivom Helem Nejse. Ona donosi intrigantnu reinterpretaciju balkanske prošlosti i njenog definisanja otužne sadašnjosti. Uz dječiji mješoviti hor osvrću se na razdoblje tranzicije i kapitalističko – korumpiranog čudovišta što ju je naslijedio, cinično sažimaju kako nas je pohlepa pojela i iznjedrila monstrume – nas u 21. stoljeću.

Posebno se osvrću na odlazak veliki broj mladih ljudi s prostora BiH i Balkana u zemlje Zapadne Evrope.

4.8 „Himna generacije“

Tekst pjesme „Himna generacije“²⁹ glasi:

Čim progledam ujutro
gutam informacije
novine, portali
dnevna doza sekiracije.

Naslovi bombastični
Estrada, crne hronike.
Ko se ženi, kol’ko mrtvih
Teror i harmonike.

Hiljadu zašto
al’ nijedno zato.
Dal’ će novi rat
da počne Rusija il’ NATO?

Svaki nova vijest
me potpuno zablokira,
al’ neću da se brinem
da mi ćuna ne zatrokira.

Glečeri se tope
kukala nam mati,
na Euroviziju
koga ćemo slati?

U glavi se roje
paranoje
da li dobre vijesti
uopšte postoje?

Ko je koja
krvna grupa
Da li će progutati nas
crna rupa?

Pjevaj “biće bolje”
dok se valjamo u blatu
zajebi sekiraciju
čuvajmo prostatu!

Ovo himna je generacije
živimo od sekiracije.
Ovo himna je generacije
u šupku civilizacije.

²⁹<https://www.youtube.com/watch?v=Z5xuauDWxYw> (preuzeto: 19.07.2019. godine)

Svidjelo se to nama ili ne, pjesma *Himna generaciji* nije zabavna, humoristična ili satirična kritika na račun vremena ili okolnosti u kojima živimo, to nije kritika neke apstraktne generacije nego kritika nas samih koji slušamo stihove pjesme i gledamo kadrove videa i u njima uporno odbijamo prepoznati vlastite obrasce razmišljanja i ponašanja.

Čak i sami autori jasno kažu kako su pjesmom željeli opjevati ljubav našeg čovjeka prema neselektivnoj sekiraciji oko tema nevezanih za njega samog i njegov život, što je u konačnici prilično otvoreno ismijavanje naše percepcije realnosti, naših pogrešno postavljenih vrijednosti i načina na koji određujemo prioritete unutar tako postavljenog okvira.

Vrijeme je da shvatimo da je realnost u kojoj naša generacija živi odraz našeg razmišljanja i ponašanja i da se uzalud smijemo političarima koje uporno biramo i realnosti koju sami kreiramo misleći da se pri tome ne šalimo na vlastiti račun. Dok je god tako, društveni aktivizam ispoljen kroz umjetnost ili humor će biti samo sredstvo za umirivanje savjesti i bijeg od realnosti.

4.9 Intervju

Članovima grupe „Dubioza Kolektiv“ je tokom intervjuja postavljeno osam pitanja, gdje su oni odgovorili na njih šest.

1. Da li mislite da javnost razumije ono što vi poručujete i ono o čemu pjevate?

Kada pogledamo broj downloada albuma, uspjeh benda na koncertima ali i bizarnu situaciju da se neke od naših pjesama koje imaju prilično oštre političke poruke pjevaju na svadbama, rođendanima, sunetima i sličnim slavljima, mogli bi doći do zaključka da većina ljudi razumije o čemu pjevamo.

Kao što i sami kažu broj downloada albuma, pune koncertne dvorane kojima odjekuju pjesme sa vrlo jakim i oštrim političkim porukama, pravi su dokaz da javnost itekako razumije ono što nam poručuju.

2. Da li smatrate da imate utjecaj prije svega na politiku, pa onda i na javnost vašim tekstovima?

Smatramo da na politiku nemaju uticaj ni naši vlastiti političari koji su u suštini direktno podanici raznih interesa koji dolaze iz ambasada nekih moćnijih sila. Na javnost imamo uticaj na način da sumornu političku svakodnevicu pakujemo u prilično duhovite pjesme od tri minute. Na taj način otvaramo prostor da se o nekim temama još jednom razmisli.

Iz ovoga vidimo da su ljudi na čelu države obične marionete, kojima upravlja neko drugi i tako već više od dvije decenije. Ono što bi trebalo da se mijenja smo mi sami i naša percepcija realnosti s kojom se susrećemo svaki dan.

3. Da li se mi nalazimo u kreirenoj realnosti ili nametnutom „ludilu“ od strane vlasti?

Ove vlasti nisu u stanju da kreiraju niti realnost niti ludilo. Mi u stvari sami sebi to kreiramo sve dok smo u ovom „šuti i trpi“ modu. Mi smo ti koji su birali ludake za vođe, pa nemamo pravo da se žalimo na uslove u ludnici.

Iz ovoga proizilazi da se javnost mora aktivirati i potaknuti na kritičko razmišljanje, aktivno sudjelovanje u problemima, a ne samo na njihovo pasivno posmatranje.

4. Kakav su pokazatelj vaše pjesme kada od unazad 10 godina do danas, pjevate o istom, samo se likovi mijenjaju. Šta nam to govori o našem društvu?

Nama to prije svega govori da smo beskrajno inventivni, jer smo u stanju opjevati istu situaciju na 100 načina. Jednostavno nemamo izbora. U našoj zemlji goruće pitanje se ne rješava već 20 godina. Ta frustracija u našem slučaju jednio može izaći u formi pjesme. O društvu nam govori da smo skupina licemjernih, visokokoruptivnih ljudi, koji ne vide dalje od vlastitog nosa koji je iz dana u dan sve duži. Samo što mi za razliku od Pinokija lažemo sami sebe.

Prvenstveno je potrebno promijeniti sebe, pa će se tako i cjelokupno društvo promijeniti. Narod bi trebao prestati optuživati tamo nekog „drugog“, koji je kriv za sve naše probleme. Trebali bi prestati čekati da se taj „drugi“ samoinicijativno skloni i samim tim riješi sve naše probleme. Jednostavno, to ne funkcioniše.

5. Na kome je zapravo odgovornost za nalaženje rješenja i odgovora na vaša pitanja?

Po nama je najveća odgovornost na:

- *Međunarodnoj zajednici koja nas je i postavila u formu protektorata, a onda naglo odlučila da se „ne petlja“.*
- *Na lokalnim političarima koji su najobičnije lutke na koncu.*
- *Na narodu koji je spreman da se u svakom trenutku proda za 100 KM.*

U svakoj pjesmi Dubioze Kolektiv moguće je uvidjeti u koliko duboku problematiku zadiru zbog čega niko ne ostaje ravnodušan, a ni pošteđen upravo ove grube realnosti, bilo da je riječ o političarima, vlastima, državnim službama, mladima pa i onima koji su se u svakom trenutku spremni prodati za 100 KM.

6. Vaša poruka mladima?

Naša poruka mladima je upravo izrečena u pjesmi „Pioniraska“ sa našeg zadnjeg albuma: „Pošaljimo mlade u dijasporu da rade..“

Bilo da je riječ o ovoj pjesmi ili nekoj drugoj, poruka je uvijek jasna. Treba se boriti za svoje snove, ciljeve, za svoje mjesto pod suncem, a da li je to u BiH ili van nje, na nama je da odlučimo..

4.10 EDO MAAJKA

4.11 Uvod

Edin Osmić (Edo Maajka) rođen je 22.12.1978. godine u Brčkom. Kao izbjeglica je došao u Hrvatsku 1992. godine i završio srednju strojaršku školu poznatiju kao Prvomajska.

Nakon toga se vraća u Bosnu i Hercegovinu da bi studirao strojarstvo i kriminalistiku u Tuzli. Tamo upoznaje ekipu i postaje jedan od dva MC – ja mladog HC benda Discord sada poznatijeg kao Defence. Oko desete emisije prvog BiH hip hop radio showa FMJAM, Edo upoznaje DJ Soula i Erola i postaje sastavni dio FMJAM ekipe. Kasnije Edo, Frenkie, DJ Soul, Hamaz i Munja odlučuju spojiti snage i osnivaju grupu Disciplinska Komisija, a njihov prvi album se i dalje očekuje.

Nakon godinu dana Edo napušta fakultet, vraća se u Zagreb raditi sve i svašta i snima na podloge od Shot – a prve demo stvari Minimalni rizik te Mahir i Alma. Obe pjesme su postale hitovi zagrebačke demo scene na emisiji radija 101 Demo Blackout koju rade DJ Phat Phillie i DJ FRX.

Edo dobija ponude od nekoliko izdavačkih kuća i potpisuje za MENART čiji je izvođač i danas. Njegov prvijenac „Slušaj Mater“ izlazi 2002. i Edo postaje najbolji newcomer te godine na području Hrvatske, BiH ali i na prostorima Slovenije, Srbije i Makedonije je odlično prihvaćen.

Svojim drugim albumom No sikiriki, Edo potvrđuje svoj status jednog od najboljih MC – ja Balkana. Nastupa sa pratećim bendom Lexaurini ili sa DJ Soulom, DJ Olidobolli, u skoro svim gradovima ex – YU i po mnogim klubovima i festivalima Evrope.

Treći album „Stigo Ćumur“ mu donosi kao i prethodni albumi mnoštvo nagrada i pohvala u medijima. Radi muziku za film Srđana Vuletića „Ljeto u Zlatnoj Dolini“, te hip hop mjuzikl Prosječka Opera za Tuzlanski teatar. Posudio glas u sinhroniziranim verzijama crtića Legenda o medvjedu, Ledeno doba 2, Chicken Little, Ledeno doba 3.

Njegove pjesme govore o socijalnoj nepravdi, ljubavi, mržnji, ratu, nacionalizmu, ljudima uopće, hip hopu, grafitima u maniri storytellinga, reprezenta pa i beetlea.

Diskografija: „Slušaj mater“ 2001., „No sikiriki“ 2004., „Stig'o ćumur“ 2006., „Balkansko a naše“ 2008., „Spomen ploča“ 2010., i „Put u pls“ 2018.³⁰

³⁰https://www.facebook.com/pg/edomaaajkaofficial/about/?ref=page_internal (preuzeto: 02.08.2019. godine)

4.12 Tekstovi i analiza pjesama³¹

4.13 „Draga moja vlado“

Tekst pjesme „Draga moja vlado“³² glasi:

Draga moja vlado
ja bi im o djecu rado.
Daj mi dobru platu
napraviću ti ih stado.
Solo ću povećat
natalitet za 5 posto.
I ja i ona
pun nam kurac vise kurtona.
Ne tražim puno
samo stan dok nisam umro.
Sekiraš me
feštam k o da živim još petnest.
Biće dosta
zaboravio sam (oh shit).
To je premalo godina
da otplatim kredit.
I ja bi na more
jer mi ruke od žuljeva gore.
Za Eure, Kune ja bi
kod vas dole na Brijune
Zaposlite me tamo
da se kupam, glumim lafa.

Lopatom ću čistit govna
od vaših žirafa.
Zaposlite nas k o portire
da čuvamo ministarske
suvanire, dokumenta i papire.
Ama vlado, jebo ga ti
bićemo ti security
Čuvat od belaja
kad dođe naša raja.
Kad sindikalna masa krene
prema tvojoj zgradi
Ne brini se
mi smo jaki i zdravi i mladi.
Mi smo takva nacija
nismo za astronaute.
Al ćemo lomit kosti
dok čuvamo vaše aute.
Znali su nudit poso
ali to sam usro.
Za svaki pošten poso
traže iskustvo.

³¹ Tekstovi su zadržani u izvornom obliku, uključujući i žargon

³²<https://www.youtube.com/watch?v=LalDLBT7ocA>
(preuzeto: 02.08.2019. godine)

Dok traže oni
tražim i ja da ga dam.
Dotad ću drkat kurac
jer to najbolje znam.
Kad dođem do kraja
i ne mogu više
gledat ovaj truli sistem
kako me siše.
Uzeću zastavu
krenut na kordone
tražiću promjenu
i pjevat parole:
jebo vladu (jebo)
politiku (jebo)
u saboru (jebo)
sve njih redom
Daj mi hljeba Predsjedniče
daj mi nešto da pojedem.
Daj mi para za auto
da nešto pojebem.
Podmiti me
jer si pjesme Titine pjevo.
Reću nije istina,
reću da si samo zjevo.
Ama daj mi posla
da ne bude ko osa.
Barem komunalac
da mi se otupi žalac.
Moja duhovna kasta
je bez dostojanstva.
Bez cilja i smjera
zbog puno pijanstva.

Posla – mi ga hoćemo,
a bez njega loćemo.
Puni bjesa u sebi
a ne znamo da plaćemo.
Onda šta ćemo?
Skupit jade pa na barikade.
I bježat iz države mile
i tražit azile.
Nije istina, Edo mili brate
Vi mladi uopšte bježat
odavde ne morate.
Care, skupi pare
Moraš platit ako hoćeš radit.
Samo dobra veza
donosi radna mjesta.
A veza je jaka
k o mreža puna čvorova.
Puna gladnih usta
i raznih odgovora.
Malo glavom mučnem,
u svakoga soma bučnem.
Zaboli me glava i bez soma
sam ko Sava.
A cijelo vrijeme punim koktele
Idem na burzu rada
i tamo gubim vrijeme.
Reče opet ništa
na šalteru teta,
opet ništa ubacila je
opet svoga zeta

Možeš birat fakultet il cigla i cement. A i kad imaš fakultet čeka te cement opet.	Prodaću pola kurca jer ipak ja sam Bosanac. Pa ću biti ko političar ali intelektualac.
Imamo kičme krive mišiće najveće. Jer praznimo pive dok nosamo vreće.	Uzeću spermu stavit u nju parfema. Prodavat ko gel za kosu il ko za ten krema.
Punimo mješalice vozaju nas "marice". Zbog žuljeva ću kukat od njih ne mogu vise drkat.	Iznajmit sebe uz kadu za siromašne u tuzi. Ja cu prdit da im bude k o Jakuzi.
Sjetio sam se Otvoriću jednu fontanu. Po noći vadit iz nje pare gledat pičke po danu.	Prodavat svoje strahove prodavat svoje parole. Ma prodaću govno da nam povrće raste bolje.
Otvoriću školu, učit djecu švercu za raj. Ako ne pravom onda onom u tramvaju.	Al kad budem na cesti na čelu kolone. Kad budem na meti zato jer rušim one.
Zaradiću platu prodaću tramvaj levatu. Preduhitrit vladu prodaću im nebo i Savu.	Sa zastavom u ruci stajaću časno. Gledat kordone i pjevaću pravo glasno.

„Draga moja vlado“ pjesma je s naizgled djetinjastim ritmovima, ali govori o itekako nestabilnoj političkoj situaciji u Bosni i Hercegovini i životu „malog“ čovjeka. Mir i tolerancija zasigurno nemaju alternativu, ali prije ili kasnije treba shvatiti da nam prijetnju i prepreku za bolji život predstavljaja ekipa vlastodržaca koji nam svakodnevno rade o glavi.

4.14 „Pokradi lovu“

Tekst pjesme „Pokradi lovu“³³ glasi:

Pokradi lovu hajde
pokradi lovu
pokradi lovu hajde
pokradi lovu
pokradi lovu hajde
pokradi lovu
Pokradi lovu hajde
pokradi lovu
pokradi lovu hajde
pokradi lovu
pokradi lovu hajde
pokradi lovu
malo strankice pa,
pa malo sjednice pa,
građevinsko preduzeće, kapa lova, pa, pa
malo ratište pa,
pa profiteri, pa šta,
malo ucjenice, reflecti, pa lova, pa, pa,

Pare je lako brat
al teško ih prat,
zar nije??

U godine dvije
pravim šoping centre
uz veze od prije,
od Inine poslovnice
do saborske stolice,
dobio zaleđe u vrhu,
i kuću u centru Gorice.

Koja je čast
dobit vlast, sjest u otporu,
dok taxist zadovoljan sjedi
zahvaljuje meni.

Dao mu poslovni prostor, nije dao feming
prije bilo staro kino, sad centar za trening,
Trenirana večer dok ja iznosim smeće
iz trezora vade zlato, dijamanta vreće,
da smo bili pametni, roknuli onog trećeg,
kuće bi bile večer,
curice mlade, ljepše.

Moj sin živi vani da ga požar ne opeče,
udovicama su ga poslao sam cvijeće,
glupa raja štrajka, ispred sabora kleće
dobit će pendrek po glavi
više štrajkati neće

³³<https://www.youtube.com/watch?v=RAeaBUNH4mI>
(preuzeto: 03.08.2019. godine)

(Ja odo krast) Ukradi lovu hajde pokradi lovu	i bila buka dva tri dana,i kud koji mili moji,
(Ja odo krast) Pokradi lovu hajde pokradi lovu	jadni su ti tvoji,bez tebe ne znaju bit svoji, Ne znaju kako se kovanica skuplja,broji, ne znaju ništa osim otić na narodnjake
(Odo krast) Pokradi lovu hajde pokradi lovu	i bit patrijoti velk'i kad padne neko iz stranke,
(Ja odo krast) Pokradi lovu hajde pokradi lovu	i na fajruntu uz naše nogometaše slavne, S harmonikom zasvirat za tebe "ustani Bane"
Malo strankice pa, Pa malo sjednice pa, Građevinsko preduzeće,kapa lova,pa,pa, malo ratište pa, pa profiteri, pa šta, malo ucjenice,reflecti,pa lova,pa,pa,	Nas na cesti zovu drogeraši,zovu nas bande, narasli su drogeraši,bit ćemo većina vlade, Bit će ponosa među sebe što olić ne bi srao, bit će jednog dana,osjećam,čekam još malo,
Sad si uhapšen,još te care čeka lepoglava samo 10 godina ali bolje to neg' ništa valjda, Drukčija je vlada sada,i neće te spasit mlada frakcija tvoje stranke,pokradi ideala tvojih para,stanova,stipendija tvojih,	Dotad! Budite policija,ne budite pičke! Budite sudstvo,ne budite pičke! Budite birači,ne budite pičke! Ja sam bio pička nisam mogo tako više Hajmo!

Pjesma o profiterstvu i njegovim vezama sa politikom, taj začarani krug ovih prostora, daje nadu da će jednog dana doći taj dan pravde, kada „obični“ vide nekog „velikog“ s vezama iza rešetaka.

4.15 „Dolazim i odlazim“

Tekst pjesme „Dolazim i odlazim“³⁴ glasi:

Ja sam iz siromašnog društva
Kuće i kraj kuća kanali.
Prije je bilo, već dugo se nema
I oni što su davali su nam dali.

Neki su otišli davno
Neki se nadaju uskoro otić.
Na vlasti su isti trajno
U mozak, u dupe, nije krize nego pornić.

Ja dolazim iz društva
Mala plata a visoke cijene.
Svako im kriv za njihova govna
I za sve su krive žene.

Tu žena pati, tu žena nosi
Tu žena dobija šamar.
Čak žene kontrolišu žene
Jedini spas im je konop i tavan.

Ja dolazim iz društva
Što bolje mrzi a bolje hoće.
I svi se boje novog
Vole stare izgrebane ploče.

Imaju poznati stari miris
I često znaju pucketat.
Tačno znaš kad će preskočit
I da će u po pjesme sjebat.
Ja dolazim i odlazim
A vrijeme ko da tu ne prolazi.
I ti si ista i sad dobra si
Ali kakvi su ti nalazi.

Ja dolazim i odlazim
A vrijeme ko da tu ne prolazi.
Nadvili se tamni oblaci
De me do ajrodroma odbaci.

Ja dolazim iz društva care
I teško mi ga je objasniti.
Prvo te napadnu, jebu ti mater
A onda te požele spasiti.

Daju ti ruku ako si njihov
Ako patiš il' mrziš s njima.
Ako si svoj ne voli te niko
Upali mozak da budeš manjina.

³⁴<https://www.youtube.com/watch?v=mBw884mpy6E>
(preuzeto: 03.08.2019. godine)

Ja dolazim iz društava
Sva ta društva su dio mene.
Vječno ću patit za sve njih
Pogotov kad jedno na drugo krene.

Tu znam da nema mira
Ne gine patnja i garant je plakanje.
Ili Star Wars ili Star Track
Ako voliš oba onda je varanje.

Ako voliš oba si izdajnik
Bolje šuti i mrš u svoju rupu.
Prijetnja si naučenju mržnji
Za tebe nema zaštite u MUPu.

Kupi kartu u jednom smjeru
Imaš skype i imaš kamere.

Jer bez obzira kakve su namjere
Sve će se svest na teorije zavjere.

Ja dolazim i odlazim
A vrijeme ko da tu ne prolazi.
I ti si ista i sad dobra si
Ali kakvi su ti nalazi.

Ja dolazim i odlazim
A vrijeme ko da tu ne prolazi.
Nadvili se tamni oblaci
De me do ajrodroma odbaci.

180/100 pa gdje ima to
180/100 tu je normalno
180/100 tu je standardno
180/100 već dugo nisam zaspo.

Mnogi koji poslušaju ovu pjesmu, shvatit će koliko zapravo ona nosi istine. Slika i prilika života na našim prostorima, gdje su ljudi ostali zarobljeni u nekom prošlom vremenu, ljudi koji nikako ne mogu da krenu dalje, ljudi koji žive od podijela. Zaista, jedan istinit tekst o Bosni i Hercegovini, pa i Balkanu.

4.16 „Izdajničko kolo“

Tekst pjesme „Izdajničko kolo“³⁵ glasi:

Kod mene nema njihovi, naši i vaši
A to se sad opet fura i to se opet traži
I ne znam šta bi na to više pametno reko
Osim okreno leđa i opet pobjego negdje
daleko
Bila je to teška lekcija a ja geek i štreber
Ne želim više ponavljati taj primitivni
predmet
Jer vidim drugi ponavljaju i sjebavaju svoj
prosjeak
U toj priči i sranju je teško čovječe ostati
čovjek
Bilo je lijepo živjet u neznanju i u zabludi
Da ta glupost postoji samo oko nas i kod
nas
A sad vidim da je to posvuda, zauvijek i
oduvjek
Manji intenzitet ne znači spas
Džaba mi bježanje

Globalno drukčiji, globalno kriv
Globalni izdajnik otkad sam živ
Globalno, lokalno, vječna manjina
U srcu je ljubav, u srcu širina

Pa dobrodošli u izdajničko kolo
Dobrodošli u izdajničko kolo
Dobro došli, da vidiš miline moj pobro...

Svako kome se divim, svaki učitelj i vođa
Svaki prorok, pisac i glazbenik, prati ga
osuda i samoća
Svaki napredak je izdaja, teško se
objektivnom insanu
Ne gubi vrijeme tražeći odobrenje na
poslu, cesti il u stanu
Samo samoća, to je jedino garant
Samo samoća, care zdravo je plakat
Zato razbijam ledove i plačem
Više od sreće, manje od bolova
Podilazak ne puni srce a interes
vodi do autogolova
Znanje je štit od trolova, razbija
površna prijateljstva
Kad sranje prođe, tad promjene ploče,
tri su bolja od površnih dvjesta
To je dosta za moje kolo,
Drukčiji, kriv i izdajnik
To kolo uživam plesati solo i
sebi slične privlačim.

³⁵<https://www.youtube.com/watch?v=sUY6IEYrYxE>
(preuzeto: 04.08.2019. godine)

Globalno drukčiji, globalno kriv	Pa dobrodošli u izdajničko kolo
Globalni izdajnik, od kad sam živ	Dobrodošli u izdajničko kolo, kolo
Globalno, lokalno, vječna manjina	Dobrodošli u izdajničko kolo
U srcu je ljubav, u srcu širina	Svi su dobrodošli!

U „Izdajničko kolo“ svi su dobrodošli. Izdajnici su svi oni koji su drugačiji, a kad si drugačiji, onda si i kriv. Zatim te ljudi počnu osuđivati i odmah te odvajaju sa strane, u „izdajničko kolo“. To je kolo istomišljenika različitih etiketa kojima je dosta „ustaša, četnika, partizana i balija“, u posljednjih dvadesetak godina svima omiljene teme na ovim prostorima.

4.17 „No pasaran“

Tekst pjesme „No pasaran“³⁶ glasi:

Moj tata je profesor Fehim,
A carinik kaže Fehiiiiim,
Tad pogleda me pola reda
Pa ne znam šta ću s njim,
Isprepadan sam dobro
I bojim se care svih,
I kad me ubace u skener
Na aerodromu zamiriše plin.

Edin je Ediiiiiin, ko u mudžahedin
I džabe ti što si dobar i fin, ime i skoči im
adrenalin,
Džabe Bosna i sekularizam, džabe ti pank i
nadrealizam,
Džabe ti olimpijada i da je gej parada,
njemu je Fehim isilizam,
Njegova zjenica traži krivca, u moru
izbjeglica,
Dehumanizirane grupe, fora ista, stara žica,
i Europa.

Miriše fašizam u zraku, osjeća se ono
Ono milu im majku, i svi su u strahu..
Osjeti se svuda opet, care širom Europe
Hoće punim da prođe - budi svjetlo u
mraku.

No pasaran, jaran, no pasaran,
Evo globalno ga treba svaki dan
No pasaran, jaran, no pasaran,
S' jedne strane mrak, a s druge, no pasaran.

Ja vam 'neće proć' a care ko da je prošlo
Opet ono mrš balijo je do mene došlo
I ono ubi srbe i ono gazi hrvata,
I ono juden aufwiedersehen od starog rata
Čuj do mene došlo, care to je sada
mainstream

Pogledaj vijesti, komentare i đe si.
Nije bitno đe si jer ima ga svugdje
Bitnije je kad si kad ti u društvo uđe
U devedesetj, u četrdesetj,
Il' par stoljeća nazad kalifat fura retro to,
Možda ti ipak draži dron - dronizam
Ili izrael fazon - setlerizam
Možda bi i ti jedan zid il Krim
Malo Orban i Putinizam. Da ne nabrajam..

Miriše fašizam u zraku, osjeća se ono,
Ono milu im majku, i svi su u strahu..
Osjeti se svuda opet, care širom Europe
Hoće punim da prođe - budi svjetlo u
mraku.

³⁶https://www.youtube.com/watch?v=i4uj_rL9Ms
(preuzeto: 04.08.2019. godine)

No pasaran, jaran, no pasaran,
Evo globalno ga treba svaki dan
No pasaran, jaran, no pasaran
S' jedne strane mrak, a s druge, no
pasaran.

No pasaran, jaran, no pasaran,
Evo globalno ga treba svaki dan
No pasaran, jaran, no pasaran
S' jedne strane mrak, a s druge, no
pasaran.

Istok, zapad, sjever, jug, gdje god kreno
naćeš isto drug,
Gdje god pošo u strah došo, sa neznanjem
si u krug, drug.
Istok, zapad, sjever, jug, vječno će se
vraćat dug
Opravdavati će se moje, pretjerati za tvoje,
zato opravdano svi se boje.

Istok, zapad, sjever, jug, gdje god kreno
isto drug,
Gdje god pošo u strah došo, strah pa
mržnja u krug, drug.
Istok, zapad, sjever, jug, vječno će se
vraćat dug,
Opravdavati samo svoje, zato opravdano
svi se boje.

Istok, zapad, sjever, jug, gdje god kreno
isto drug,
Gdje god pošo u strah došo, strah pa
mržnja u krug, drug.
Istok, zapad, sjever, jug, vječno će se
vraćat dug
Opravdavati samo svoje, zato opravdano
svi se boje.

Istok, zapad, sjever, jug, gdje god kreno
isto drug,
Gdje god pošo u strah došo, strah pa
mržnja u krug, drug.
Istok, zapad, sjever, jug, vječno će se
vraćat dug,
Opravdavati samo svoje, zato opravdano
svi se boje.

Pjesmu „No pasaran“ (Nećeš proći) Edo Maajka je posvetio predrasudama s kojima se u današnjem svijetu suočavaju svi oni koji nose muslimansko ime. Kroz nju se referira na problem rastuće nesigurnosti, a time i buđenja fašizma u BiH i Evropi.

4.18 Intervju

Tokom razgovora sa Edom Maajkom, postavljeno je osam pitanja, a on je odgovorio na njih sedam.

1. Da li mislite da javnost razumije ono što vi poručujete i ono o čemu pjevate?

Naravno da razumije. Ja nikada nisam pričao u nekim lozinkama. Moje izražavanje je vrlo otvoreno, vrlo direktno i vrlo nedvosmisleno. Svidjelo se to drugima ili ne.

Pravi dokaz za ovo je Edina publika i tekstovi koji su oduvijek bili posebni. Edo Maajka ima socijalno osviještene tekstove, spominje društvene i ljubavne probleme, odnosno tematiku koja dopire do srca publike.

2. Da li smatrate da imate utjecaj prije svega na politiku, pa onda i na javnost vašim tekstovima?

Ja ne mogu to ocijeniti. Što se tiče mojih tekstova i mojih pjesama i jako sam ponosan na to, uspio sam se dotaknuti nekih tema koje su potaknule rasprave i raznorazne stvari koje su se pomakle sa crte mirovanja i ničega. Utjecao sam i na neke ljude koji su sad počeli biti aktivniji, koji su sad izrasli u neke izvođače koji rade ono što sam ja prije radio češće. To je u biti ogromna odgovornost.

Iz ovoga vidimo da mu javnost i njegova publika vjeruje, te da ih potiče na kritička razmišljanja i aktivno sudjelovanje u društvu. Ovom prilikom Edo je i sam rekao: „Prvenstveno gledam da zadovoljim sebe, pa onda i druge ljude.“

3. Zbog čega mislite da su ljudi na čelu države/vlast odgovorni za stanje u BiH?

Nisu samo oni odgovorni. Za stanje u Bosni i Hercegovini su odgovorni i oni i mi koji ih biramo i još kamaru nekih stvari, zato što je država BiH specifična. BiH je puno kompliciranija, puno složenija od bilo koje druge zemlje.

Edo Maajka je ovdje jasno objasnio da za stanje u Bosni i Hercegovini nije kriva samo vlast i ljudi na čelu, nego da je odgovornost obostrana.

4. Kako gledate na populizam, nacionalizam, stalne tenzije i buntove u BiH?

Populizam je najgora stvar. To je čisto udovoljavanje trendu. Znači populizam je, ako se skupi određena količina idiota koja vjeruje da je Zemlja ravna, taj će čovjek reći: „jest, ravna je“, samo da bi zadržao svoje glasače. Nacionalizam je također kod nas stvar koja se non stop podgrijava. Ja mislim da se nacionalizam teško može iskorijeniti u nekoj bližoj budućnosti. Sve ide na udovoljavanje nacionalnih izmišljotinasvskog tabora i svakog nacionalnog tora. Nacionalisti u biti i vladaju ovim prostorima od 90 – ih. To je fakt koji ljudi nikako da skontaju, taj nacionalizam je bio umotan u demokraciju, u neke demokratske promjene koje na kraju nikad nisu došle u BiH.

Sve ovo su ljudski strahovi ili kao što Edo Maajka kaže „trend“. To mora proći prije ili kasnije. Ljudi u Bosni i Hercegovini imaju pogrešno usmjeren pogled. Ima puno više važnijih problema koji se trebaju staviti u fokus. (Nezaposlenost, pad životnog standarda, strah za egzistenciju, odlazak mladih iz BiH..)

5. Da li su građani BiH svjesni situacije u kojoj žive i stanja države BiH?

Jesu. Svi znaju sve. Mislim, u Bosni ako uzmeš dijete od 9 godina, ono će ti ispričati bosanskohercegovačku politiku savršeno. Ljudi na žalost s tim dnevnicima filuju djecu i ta djeca od 9 godina već znaju sve, već imaju svoje stavove i to je jako bolesna stvar. Ja mislim da znamo i previše, samo što se ljudi ne usude, ne usude se reći istinu, jer se boje da su izdajice.

Edo Maajka je upravo ovu situaciju savršeno opisao u svojoj pjesmi „Izdajničko kolo“ sa zadnjeg albuma. Svaka država kao i Bosna i Hercegovina ima problema s kojima se bori, samo umjesto pomoći i podrške, jedni druge odbacujemo i smijemo se.

6. Na kome je zapravo odgovornost za nalaženje rješenja i odgovora na vaša pitanja?

Ja ne tražim odgovore. Moje pjesme su zapisi realnog stanja koje ja vidim kroz moje oči, moj pogled, moje cvike. Nekada namijerno odem na stranu koja mi se ne sviđa i pričam u tom liku, jednostavno, da bih ja to shvatio i da bi mi se bilo lakše nositi s tim. U svojim pjesmama se hvatam stvari kojih je prvo mene strah, pa onda ljudi i slušatelja također, a da bi to bilo tako moraš se zezati s tim, moraš to ismijati.

Razvoj prema boljem je nemoguć. Bar za sada. Mi smo država koja svakim danom ima sve više i više problema i oni se ne rješavaju, nego samo dobijaju na intenzitetu. Strahovi se ne mogu iskorijeniti, ali se mogu umanjiti.

7. Vaša poruka mladima?

Ne mogu ja sada dijeliti neke optimistične poruke. Svoj djeci i mladim ljudima želim da idu van. Ne želim im da sumnjaju. Sve stvari koje su se radile dok sam ja bio mlad, rade se i sada. Ništa se nije promijenilo. Neće biti bolje dok ne budemo prioritet nečeg u Evropi, nekog pokreta. I onda ako postanemo prioritetna tačka, onda će nam oni pomoći da se to što prije desi i završi. Tako ja mislim da se u ovom trenu može.

Odlazak mladih iz BiH nije novi problem, on traje još od rata, samo je sada postao izražajniiji. Mnogi odlaze zauvijek. Uzroke već znamo, a da li će se pronaći model kako zadržati ljude u svojoj zemlji, ostaje da vidimo.

Empirijska hipoteza koja glasi: „Dubioza Kolektiv i Edo Maajka frustracije ljudi, njihovo nezadovoljstvo situacijom u kojoj se nalaze i ljudima na vlasti na originalan način uspjevaju pretvoriti u odlične tekstove“, je dokazana.

Dubioza Kolektiv i Edo Maajka spadaju u brendove koji se prvenstveno slušaju. Slušaju se poruke o kojima pjevaju, a tekstovi pjesama su „upakovani“ u pitke melodijske linije raznih muzičkih izraza.

Jedno je jasno i poruka je uvijek ista – kritika sadašnjeg trenutka.

V ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U zaključnim razmatranjima valja napomenuti da je generalna hipoteza, koja glasi: „Neformalni komunikacijski kanali koji uključuju i muzičke pokrete mogu imati utjecaj na politiku“, dokazana.

U radu je izložena kategorija društvenog djelovanja, pripisana novim alternativnim pokretima, kao oblicima izvaninstitucionalnog, nekontrolisanog i autonomnog društveno – političkog polja, pokazavši njihov cilj, te načela djelovanja izražena u spontanosti, neposrednosti, pluralizmu i autonomnosti.³⁷

Bez obzira na prave historijske okolnosti, kulturne uvjete i estetske kvalitete, čitanje tekstova pjesama s jakim naglaskom na trenutni društveni i politički kontekst, mogu pomoći okupiti ljude kako bi formirali učinkovite političke zajednice.

Da su Dubioza Kolektiv i Edo Maajka alternativni muzički pokreti dokazuju nam činjenice da su bili podrška građanima na raznim skupovima i protestima. Konkretno govoreći o protestu u Mostaru na Španskom trgu, gdje su bili podrška građanima, koji su sedmicama demonstrirali protiv katastrofalne političke, ekonomske i socijalne situacije u BiH; na protestima za JMBG u Sarajevu i Tuzli; mirno okupljanje građana ispred zgrade Vlade SBK u Travniku, za borbu protiv sistema „dvije škole pod jednim krovom“, i mnogi drugi.

Platon je napisao: „Muzička inovacija je puna opasnosti za cijelu državu i trebala bi biti zabranjena. Kada se modusi muzike promijenu, temeljni se zakoni države uvijek mijenjaju s njima.“ Iako je ovo napisano kao upozorenje, ono se može shvatiti kao revolucionarna izjava da je muzika mnogo više od samo melodija i harmonije, nego i mnogo važnije kretanje u životu svih ljudskih bića.

Naravno, u Bosni i Hercegovini postoji još grupa, bendova i samostalnih izvođača (Helem Nejse, Frenkie) koji se bave istom ili sličnom tematikom i problematikom u svojim pjesmama kao i Dubioza Kolektiv i Edo Maajka, ali u ovom istraživanju nisu bili analizirani.

³⁷V. [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev za soc 1988 19 4 Milardovic%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev%20za%20soc%201988%2019%204%20Milardovic%20(1).pdf) (preuzeto: 21.06.2019. godine)

Najčešće teme njihovih pjesama su cenzura, problematika korupcije, razvoja tehnologije i njezina utjecaja na današnje društvo, privatnog vlasništva, nacionalizma, ljudima uopšte te razne političke aktuelnosti. Jednostavno rečeno, daju presjek trenutnog realnog socijalnog stanja s naglaskom na neizvjesnu budućnost i mogući utjecaj na politiku.

Naivno bi sada bilo očekivati da muzika izravno mijenja svijet. Muzika pomaže tačno onoliko koliko ljudi odluče da će pomoći. Ona može biti pratnja nekog protesta ili pobune, ali je nerealno očekivati da neki bend ili pjevač pokrenu revoluciju i riješe sve probleme svijeta.

VI LITERATURA

Knjige:

- Cutlip, Scot M. (2005): *Effective Public Relations*, Prentice Hall, United States.
- Fox, Renta (2006): *Poslovna komunikacija*, Hrvatska Sveučilišna naklada, Zagreb.
- Fraser, Seitel (2000): *The Practice of Public Relations*, Cambridge press, Cambridge.
- Habermas, Jürgen (1968): *Spoznaja i interes*, Nolit, Beograd.
- Pavlović, Vukašin (1987): *Obnova utopijskih energija*, SSO, Beograd.
- Termiz, Dževad (2009): *Metodologija društvenih nauka*, NIK „Grafit“, Lukavac.

Leksikoni i rječnici:

- Beridan, I., Tomić, M., Kreso, M. (2001): *Leksikon sigurnosti*, „DES“, Sarajevo.

Web izvori:

- [file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev_za_soc_1988_19_4_Milardovic%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/Rev_za_soc_1988_19_4_Milardovic%20(1).pdf) (preuzeto: 21.06.2019. godine)
- https://www.huffpost.com/entry/music-and-the-politics-of_b_4087557 (preuzeto: 21.06.2019. godine)
- https://www.zamp.hr/uploads/documents/korisnici/ZAMP_brosura_Moc_glazbe.pdf (preuzeto: 21.06.2019. godine)
- <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=16323> (preuzeto: 28.06.2019. godine)

- <http://www.riznicasrpska.net/muzika/index.php?topic=635.0> (preuzeto: 28.06.2019. godine)
- <https://vukajlija.com/rep-muzika/66863> (preuzeto: 03.07.2019. godine)
- <http://www.znanje.org/i/i25/05iv06/05iv0601fil/rad/hip%20hop%20muzika.htm> (preuzeto: 03.07.2019. godine)
- <https://dubioza.org/about-us/> (preuzeto: 16.07.2019. godine)
- <https://www.youtube.com/watch?v=FZZJeMKJV3M> (preuzeto: 16.07.2019. godine)
- https://www.youtube.com/watch?v=rY2O_PgKHCQ (preuzeto: 16.07.2019. godine)
- <https://www.youtube.com/watch?v=FAHDCX0lm24> (preuzeto: 17.07.2019. godine)
- <https://www.youtube.com/watch?v=gGUzEqUxXf8> (preuzeto: 17.07.2019. godine)
- <https://www.youtube.com/watch?v=Z5xuauDWxYw> (preuzeto: 19.07.2019. godine)
- https://www.facebook.com/pg/edomaajkaofficial/about/?ref=page_internal (preuzeto: 02.08.2019. godine)
- <https://www.youtube.com/watch?v=LalDLBT7ocA> (preuzeto: 02.08.2019. godine)
- <https://www.youtube.com/watch?v=RAeaBUNH4mI> (preuzeto: 03.08.2019. godine)
- <https://www.youtube.com/watch?v=mBw884mpy6E> (preuzeto: 03.08.2019. godine)
- <https://www.youtube.com/watch?v=sUY6lEYrYxE> (preuzeto: 04.08.2019. godine)
- https://www.youtube.com/watch?v=i4uj_rlL9Ms (preuzeto: 04.08.2019. godine)

- https://www.google.ba/search?q=dubioza+kolektiv&hl=hr&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjT_83kvt_kAhVuiIsKHRQ-BUUQ_AUIEigB&biw=1366&bih=608#imgrc=YFWcsvgTOXkzjM: (preuzeto: 24.08.2019.godine)
- https://www.google.ba/search?q=dubioza+kolektiv&hl=hr&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjT_83kvt_kAhVuiIsKHRQ-BUUQ_AUIEigB&biw=1366&bih=608#imgrc=eNjC2qtmg1STMM: (preuzeto: 24.08.2019. godine)
- <https://www.instagram.com/p/B0QBEarhj0n/> (preuzeto: 25.08.2019. godine)
- <https://www.instagram.com/p/BzcZYh9hC03/> (preuzeto: 25.08.2019. godine)
- <https://www.instagram.com/p/B1A9s6uoOIr/> (preuzeto: 26.08.2019. godine)
- https://www.instagram.com/p/Bl_IGv4BXx4/ (preuzeto: 26.08.2019. godine)
- <https://www.instagram.com/p/BwwsJ5DgVgx/> (preuzeto: 27.08.2019. godine)
- https://www.google.ba/search?hl=hr&biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=9dGEXY0jGsidjLsPmo6kuA&q=edo+maajka&oq=edo+maajka&gs_l=img.3..019.944878.947988..948239...0.0..0.150.2480.19j6.....0.....1..gws-wiz-img.....0..0i67.MUe-kQtowXY&ved=0ahUKEwjD8dzlvt_kAhXIDmMBHRoHCScQ4dUDCAc&uact=5#imgrc=r8rH-MMfm68xgM: (preuzeto: 27.08.2019.godine)
- https://www.instagram.com/p/Brpmmk8H_c9/ (preuzeto: 08.09.2019. godine)
- <https://www.instagram.com/p/Bq7JiEbn1rm/> (preuzeto: 11.09.2019. godine)

- https://www.google.ba/search?hl=hr&biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=q9WE XauXGtvkgwfshpyIBA&q=edo+maajka+nastupi&oq=edo+maajka+nastupi&gs_l=img.3..0i24I2.339492.341018..341183...0.0..0.92.681.8.....0....1..gws-wiz-img.....0j0i30.d3zTpD-VkXg&ved=0ahUKEwjrmNyqwt_kAhVb8uAKHWwDB0EQ4dUDCAc&uact=5#imgrc=1x_C3WoO8HaOuM: (preuzeto: 11.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,38494.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,39116.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,36426.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,54786.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,54908.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,152,2495.html> (preuzeto: 16.09.2019. godine)
- https://www.instagram.com/p/Brpmmk8H_c9/ (preuzeto: 08.09.2019. godine)
- https://www.google.ba/search?hl=hr&biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=q9WE XauXGtvkgwfshpyIBA&q=edo+maajka+nastupi&oq=edo+maajka+nastupi&gs_l=img.3..0i24I2.339492.341018..341183...0.0..0.92.681.8.....0....1..gws-wiz-img.....0j0i30.d3zTpD-VkXg&ved=0ahUKEwjrmNyqwt_kAhVb8uAKHWwDB0EQ4dUDCAc&uact=5#imgrc=ODflkjZsACnH4M: (preuzeto: 08.09.2019. godine)
- <https://www.instagram.com/p/Bq7JiEbn1rm/> (preuzeto: 11.09.2019. godine)

- https://www.google.ba/search?hl=hr&biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=q9WEXauXGtvkgwfsphyIBA&q=edo+maajka+nastupi&oq=edo+maajka+nastupi&gs_l=img.3..0i24l2.339492.341018..341183...0.0..0.92.681.8.....0....1..gws-wiz-img.....0j0i30.d3zTpD-VkXg&ved=0ahUKEwjrmNyqwt_kAhVb8uAKHWwDB0EQ4dUDCAc&uact=5#imgrc=1x_C3WoO8HaOuM: (preuzeto: 11.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,38494.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,39116.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,36426.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,54786.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,1831,54908.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,152,2495.html> (preuzeto: 16.09.2019. godine)
- <http://www.svastara.com/muzika/?tekst=19832> (preuzeto: 16.09.2019. godine)
- <https://tekstovi.net/2,152,56898.html> (preuzeto: 16.09.2019. godine)
- <http://beautydoo.ba/index.php/e/edo-maajka/161-edo-maajka-izdajnicko-kolo-tekst-pjesme> (preuzeto: 16.09.2019. godine)
- <http://www.tekstovipjesamalyrics.com/tekst-pjesme/58407-edo-maajka-no-pasaran-tekst-pjesme> (preuzeto: 16.09.2019. godine)

VII PRILOZI

7.1 Intervju (pitanja)

Dubioza Kolektiv

1. Da li mislite da javnost razumije ono što vi poručujete i ono o čemu pjevate?
2. Da li smatrate da imate utjecaj prije svega na politiku, pa onda i na javnost vašim tekstovima?
3. Da li se mi nalazimo u kreirenoj realnosti ili nametnutom „ludilu“ od strane vlasti?
4. Kakav su pokazatelj vaše pjesme kada od unazad 10 godina do danas, pjevate o istom, samo se likovi mijenjaju. Šta nam to govori o našem društvu?
5. Zbog čega mislite da su ljudi na čelu države/vlast odgovorni za stanje u BiH?
6. Na kome je zapravo odgovornost za nalaženje rješenja i odgovora na vaša pitanja?
7. Da li vlast pokušava da „smijeni“ narod?
8. Vaša poruka mladima?

Edo Maajka

1. Da li mislite da javnost razumije ono što vi poručujete i ono o čemu pjevate?
2. Da li smatrate da imate utjecaj prije svega na politiku, pa onda i na javnost vašim tekstovima?
3. Zbog čega mislite da su ljudi na čelu države/vlast odgovorni za stanje u BiH?
4. Kako gledate na populizam, nacionalizam, stalne tenzije i buntove u BiH?
5. Da li su građani BiH svjesni situacije u kojoj žive i stanja države BiH?
6. Vaši tekstovi se najviše baziraju na životu „malog čovjeka“, da li to izaziva više pozitivne ili negativne reakcije kod ljudi?
7. Na kome je zapravo odgovornost za nalaženje rješenja i odgovora na vaša pitanja?
8. Vaša poruka mladima?

7.2 Fotografije

Dubioza Kolektiv

Slika 1.³⁸

Slika 2.³⁹

³⁸https://www.google.ba/search?q=dubioza+kolektiv&hl=hr&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjT83kvt_kAhVuiIsKHRQ-BUUQ_AUIEigB&biw=1366&bih=608#imgrc=YFWcsvcTOXkzjM: (preuzeto: 24.08.2019.godine)

³⁹https://www.google.ba/search?q=dubioza+kolektiv&hl=hr&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjT83kvt_kAhVuiIsKHRQ-BUUQ_AUIEigB&biw=1366&bih=608#imgrc=eNjC2qtmg1STMM: (preuzeto: 24.08.2019. godine)

Slika 3.⁴⁰

Slika 4.⁴¹

⁴⁰<https://www.instagram.com/p/B0QBEarhj0n/> (preuzeto: 25.08.2019. godine)

⁴¹<https://www.instagram.com/p/BzcZYh9hC03/> (preuzeto: 25.08.2019. godine)

Slika 5.⁴²

Slika 6.⁴³

⁴²<https://www.instagram.com/p/B1A9s6uoOIr/> (preuzeto: 26.08.2019. godine)

⁴³<https://www.instagram.com/p/BlIGv4BXx4/> (preuzeto: 26.08.2019. godine)

Edo Maajka

Slika 7.⁴⁴

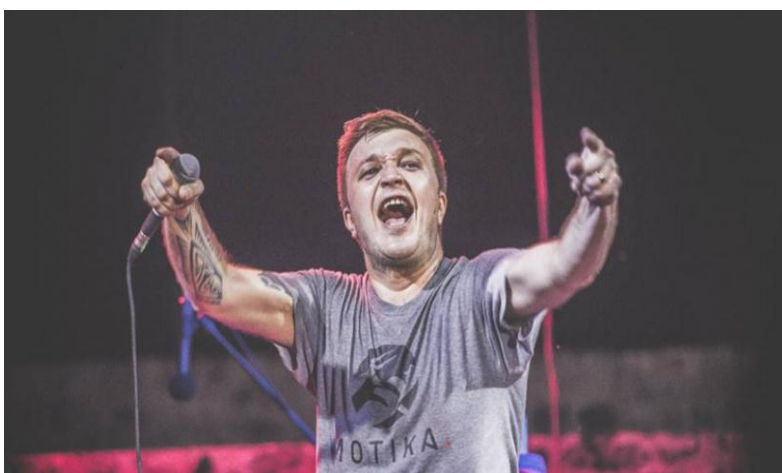
Slika 8.⁴⁵

⁴⁴https://www.google.ba/search?hl=hr&biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=9dGEXYOjGsidjLsPmo6kuA&q=edo+maajka&oq=edo+maajka&gs_l=img.3..019.944878.947988..948239...0.0..0.150.2480.19j6.....0....1..gws-wiz-img.....0..0i67.MUe-kQtowXY&ved=0ahUKEwjD8dzlvt_kAhXIDmMBHRoHCScQ4dUDCAc&uact=5#imgrc=r8rH-MMfm68xgM: (preuzeto: 27.08.2019.godine)

⁴⁵<https://www.instagram.com/p/BwwsJ5DgVgx/> (preuzeto: 27.08.2019. godine)

Slika 9.⁴⁶

Slika 10.⁴⁷

⁴⁶https://www.instagram.com/p/Brpmmk8H_c9/ (preuzeto: 08.09.2019. godine)

⁴⁷https://www.google.ba/search?hl=hr&biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=q9WEXauXGtvkgwfsphyIB&q=edo+maajka+nastupi&oq=edo+maajka+nastupi&gs_l=img.3..0i2412.339492.341018..341183...0.0..0.92.681.8.....0....1..gws-wiz-img.....0j0i30.d3zTpD-VkXg&ved=0ahUKEwjrmNyqwt_kAhVb8uAKHWwDB0EQ4dUDCAc&uact=5#imgrc=ODfkjZsACnH4M:
(preuzeto: 08.09.2019. godine)

Slika 11.⁴⁸

Slika 12.⁴⁹

⁴⁸<https://www.instagram.com/p/Bq7JiEbn1rm/> (preuzeto: 11.09.2019. godine)

⁴⁹https://www.google.ba/search?hl=hr&biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=q9WEXauXGtvkgwfsphpyIB&q=edo+maajka+nastupi&oq=edo+maajka+nastupi&gs_l=img.3..0i2412.339492.341018..341183...0.0..0.92.681.8.....0....1..gws-wiz-img.....0j0i30.d3zTpD-VkXg&ved=0ahUKEwjrmNyqwt_kAhVb8uAKHWwDB0EQ4dUDCAc&uact=5#imgrc=1x_C3WoO8HaOuM:
(preuzeto: 11.09.2019. godine)

7.3 Tekstovi pjesama

Dubioza Kolektiv

Dubioza Kolektiv
Kazu
Ovaj tekst je pregledan 39 895 puta
Like 0 Share 0

Kazu da je Bosna samo država za rodjaka
i da smo na vrhu liste po odlivu mozaka

Kazu opet Iran pravi nuklearne bombe
zvaka cisti zube al' izvaljuje plombe

Kazu sto je babi milo to joj se i snilo
kazu na Jamajci gandzu prodaju na kilo

Kazu nemoj vode vruc, kod nas propuh ubija
igrali smo dobro, ali zajeb'o nas sudija

Kazu da je alkohol zdraviji od trave
kazu ako nemaš stav odma' ti ga stave

Kazu da su plavke gluplje nego crmke i brinete
i da okus bude bolji s kasikom Vegete

Kazu nece nikad prestat' glave da nam pune
sve dok je ovaca nece falit' vune

Spale su nam gace, zagrizli smo udice
glave nam u pijesku, nezasticene guzice

Kazu da je smak svijeta relativno blizu
i da su nas banke uvukle u krizu

Mene tjeraju na izbore svake dvije godine,
a ja glasam za kafanu i marihuanu

Ref.
Od Vatikana do Irana
kao da smo juce pali s grana
od Vatikana do Irana
majmunu je dovoljna banana

Od Vatikana do Irana
kao da smo juce pali s grana
od Vatikana do Irana
ilegalna je marihuana

Kazu da malu djecu donosi nam roda
i da jedino je zdrava flasirana voda

Kazu da uz pjesmu efikasnije se trlja
cudotvorni sapun protiv tvrdokornih mrlja

Slika 13.⁵⁰

Dubioza Kolektiv
Tranzicija
Ovaj tekst je pregledan 12 221 puta
Like 0 Share 0

Novo: Gledaj YouTube-video uz tekst!

Kako vjetar puse mjenjaju se dresovi
bile su petokrake sad moderni su fesovi
kratak je put od druga do gospodina
traje dok se nije uhjebila rodbina

Hej, brate dragi
vidi sta se radi

Reklamne kampanje za neko novo sranje
neku novu kremu sto otklanja dilemu
tesko je odlucit' kad je širok asortiman
da l' je bolje biti Srbin, Hrvat il' Musliman

Tranzicija
svima prija

Na plakatu osmijeh, a u dzepu figa
uvijek stare face od kojih ti se riga
jer ljevica se ponavlja ko' pokvarena traka
a desnica jos samo za onaniju je saka

Tranzicija uspjela, pacijent je podleg'o
ostao je izjeban ko god nije pobjeg'o
stari sistem nije val'o dosao je novi
samo ne kapitalizam, vec feudalizam

Slika 14.⁵¹

⁵⁰<https://tekstovi.net/2,1831,38494.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)

⁵¹<https://tekstovi.net/2,1831,39116.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)

Dubioza Kolektiv
Um klade vajla
Ovaj tekst je pregledan 16 245 puta
Like 0 Share 0

I kad završis fakultet opet moras dati guze
može i drugacije za one neprivlačnije
tada ces i zadnju marku da izvuces
za kovertu para veza se povuce

Sta se sve rodi u mutnoj vodi
dok ucis da plivas taj moto te vodi
nas mentalitet ima jedan kvalitet
da te jebe u zdrav mozak sve dok ima imunitet

Dzaba ti skola, s njom mozes da se bavis
dzaba ti fakultet, na birou ces da staris
dzaba ti diploma, na zid da je stavis
dzaba ti sve dok ne otvoris novcanik

Bez obzira da l' sistem zvao se komunizam
slobodno trziste, kapitalizam
jedna je konstanta jako relevantna
ovdje uvijek vlada vjecni nepotizam

Pola milijuna na birou
sta treba da se desi da se pameti dozovu
torovi su puni, ovce su na broju
a one samo sute i cekaju svoju

Ref. 3x
Um klade vajla, stela caruje
pos'o ces da dobijes kad masno darujes
ponovo da platis sve ono sto te sljeduje
budi dio stada, za to se opredjeljujes

Ko ce kome, ko svoj svome
može i bez skole
može i bez diplome
a onda kud koji mili moji
za sve one bez stele tarifa postoji

Krv nije voda, ruka ruku mije
tako biti ce i sultra
tako bilo je i prije
zakon i pravda, to vode ne pije
moje pleme, moj rod, nitko dirati ne smije

Zaustavljena praksa ima svoj identitet
mito i korupcija njen glavni su epitet

Slika 15.⁵²

Dubioza Kolektiv
Himna generacije
Ovaj tekst je pregledan 10 344 puta
Like 1 Share 1

Novo: Gledaj YouTube-video uz tekst!

*Prekidamo program
zbog vanrednih vijesti*

Cim progledam ujutro gutam informacije
novine, portali, dnevna doza sekiracije
naslovi bombasticni, estrada, crne hronike
ko se zeni, koliko mrtvih, teror i harmonike

Hiljadu zasto al nijedno zato
dal ce novi rat da pocne Rusija il NATO
svaki nova vijest me potpuno zablokira
al necu da se brinem da mi cuna ne zatrokira

Gleceri se tope, kukala nam mati
na Euroviziju koga cemo slati
u glavi se roje paranoje
da li dobre vijesti uopste postoje

Ko je koja krvna grupa
da li ce progutati nas crna rupa
pjevaj bice bolje, dok se valjamo u blatu
zajebi sekiraciju cuvajmo prostatu

Ovo himna je generacije
zivimo od sekiracije
ovo himna je generacije
u supku civilizacije

Slika 16.⁵³

⁵²<https://tekstovi.net/2,1831,36426.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)

⁵³<https://tekstovi.net/2,1831,54786.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)

Dubioza Kolektiv
Pionirska (feat. Helem Nejse)

Ovaj tekst je pregledan 10 025 puta

 Like 7 Share 7

Novo: Gledaj -video uz tekst!

Ref.

Posaljimo mlade u dijasporu da rade
da kopaju kanale i farbaju fasade
posaljimo mlade u dijasporu da rade
da ribaju tanjire do kraja balade

Prije trijes' godina prvi dan u skoli
u sendvicu zdenka i salama poli
stara pustila je suzu, stari joj kaze - de se smiri
pa nisu vise djeca, sad su pioniri

Plava kapa i crvena marama
cuvajmo drugarstvo, nije sve u parama
pionirska je zakletva samo stara hartija
bratstva i jedinstva nema, sad je demokratija

Sve je otislo u kurac i to svima je normal
jer to nam je na kraju nasa borba dala
sva se postavljaju pitanja sem pitanja morala
sta si bio prije rata, otkud ti ta vreca zlata

Za sve nase narodnosti i sve nase narode
bosanske, balkanske, bjelosvjetske zajebe
Djipalo Junuz ima savrsen lijek, hepek

Ref.

Prije bilo je bolje, za tu pricu ne'am volje
tol'ko bolje da se prodasmo za flasu Coca Cole
ja kad idem preko grane, satima me rove
al' dzaba odo' i ja, baustela zove

Sta je bilo prije,
vjeruj mi k'o da nije
nemoj bit' dijete, stigo novi sef, MMF
auf wiedersehen., govore mi drugovi
ho's se vracat' - hocu kad otplate se dugovi

Ne'ko vozi mecku, neko vozi punta
ne'ko ide pjehe, uglavnom svako nesto munta
kod nas je noc pametnija od jutra
al' sta cemo sutra kada ispusti se sva vutra

Izdrzi, brate, pomirimo se s tim
da igrac daje go, ali pobjedjuje tim
nisam položio zakletvu pionirsku
cujte i pocujte ovu funkcionersku

Danas kada postajem funkcioner
dajem casnu funkcionersku rijec
da cu marljivo krasti i lagati
i zemlju strovaliti u dug

Da cu voljeti nasu neoliberalnu domovinu
kapitalisticku, tranzicijsku
banana republiku
da cu razvijati nepotizam i korupciju
i prosipati suplju u koju ne vjeruje ni'ko
da cu oderati sve porezne obveznike
cijim parama kupujem socijalni mir

Slika 17. ⁵⁴

⁵⁴<https://tekstovi.net/2.1831.54908.html> (preuzeto: 15.09.2019. godine)

Edo Maajka

Edo Maajka
Draga moja vlado
Ovaj tekst je pregledan 46 045 puta

Like Share

Draga moja vlado
ja bi' im'o djecu rado
daj mi dobru platu
napravicu ti ih stado

Solo cu povecat'
natalitet za 5 posto
i ja i ona
pun nam kurac vise kurtona

Ne trazim puno
samo stan dok nisam umro
sekiras me
festam k'o da zivim jos petn'est

Bice dosta
zaboravio sam, o shit
to je premalo godina
da otplatim kredit

I ja bi' na more
jer mi ruke od zuljeva gore
za Eure, Kune ja bi'
kod vas dole na Brijune

Zaposlite me tamo
da se kupam, glumim lafa
lopatom cu čistit' govna
od vasih zirafa

Zaposlite nas k'o portire
da cuvamo ministarske
suvenirne, dokumenta i papire

Ama vlado, jebo ga ti
bicemo ti security
cuvat' od belajaja
kad dodje nasa raja

Kad sindikalna masa krene
prema tvojoj zgradi
ne brini se
mi smo jaki i zdravi i mladi

Mi smo takva nacija
nismo za astronaute
al' cemo lomiti' kosti
dok cuvamo vase aute

Znali su nuditi' pos'o
ali to sam us'o
za svaki posten pos'o
traze iskustvo

Dok traze oni
trazim i ja da ga dam
dotad cu drkat' kurac
jer to najbolje znam

Kad dodjem do kraja
i ne mogu vise
gledat' ovaj truli sistem
kako me sise

Uzecu zastavu
krenut' na kordone
trazicu promjenu
i pjevat parole

Jebo vladu, jebo
politiku, jebo
u saboru, jebo
sve njih redom

Daj mi hjeba Predsjednice
daj mi nesto da pojedem
daj mi para za auto
da nesto pojebem

Podmiti me
jer si pjesme Titine pjev'o
recu nije istina
recu da si samo zjev'o

Ama daj mi posla
da ne bodem k'o osa
barem komunalac
da mi se otupi zalac

Moja duhovna kasta
je bez dostojanstva
bez cilja i smjera
zbog puno pijanstva

Posla, mi ga hocemo
a bez njega locemo
puni bjesa u sebi
a ne znamo da placemo

Onda sta cemo
skupiti' jade pa na barikade
i bjezat' iz drzave mile
i traziti' azile

Nije istina, Edo mili brate
vi mladi uopste bjezat'
odavde ne morate care, skupi pare
moras platiti' ako hoces raditi'
samo dobra veza donosi radna mjesta

A veza je jaka
k'o mreza puna cvorova
puna gladnih usta
i raznih odbora

Malo glavom mucnem
u svakoga soma bucnem
zaboli me glava i bez soma
sam k'o Sava

Sjetio sam se
otvoricu jednu fontanu
po noci vadit' iz nje pare
gledat' picke po danu

Otvoricu skolu
ucit' djecu svercu za raj
ako ne pravom
onda onom u tramvaju

Zaradicu platu
prodacu tramvaj levatu
preduhitrit' vladu
prodacu im nebo i Savu

Prodacu pola kurca
jer ipak ja sam Bosanac
pa cu biti k'o politicar
ali intelektualac

Uzecu spermu
staviti' u nju parfema
prodavat' k'o gel za kosu
il' k'o za ten krema

Iznajmit' sebe uz kadu
za siromasne u tuzi
ja cu prdit'
da im bude k'o Jakuzi

Prodavat' svoje strahove
prodavat' svoje paranoje
ma prodacu govno
da nam povrce raste bolje

Al' kad budem na cesti
na celu kolone
kad budem na meti
zato jer rusim one

Sa zastavom u ruci
stajacu casno
gledat' kordone
i pjevacu pravo glasno

A cijelo vrijeme
punim koktele
idem na burzu rada
i tamo gubim vrijeme

Rece opet nista
na salteru teta
opet nista ubacila je
opet svoga zeta

Mozes birat'
fakultet il' cigla i cement
a i kad imas fakultet
ceka te cement opet

Imamo kicme krive
misice najvece
jer praznimo pive
dok nosamo vrece

Punimo mjesalice
vozaju nas "marice"
zbog zuljeva cu kukat'
od njih ne mogu vise drkat'

Slika 18.⁵⁵

⁵⁵<https://tekstovi.net/2.152.2495.html> (preuzeto: 16.09.2019. godine)

Flashlyrics

Pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 Pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 malo strankice pa,
 pa malo sjednice pa,
 građevinsko preduzeće,kapa lova,pa,pa
 malo ratište pa,
 pa profiteri, pa šta,

(Odo krast)
 Pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 (Ja odo krast)
 Pokradi lovu hajde
 pokradi lovu

Malo strankice pa,
 Pa malo sjednice pa,
 Građevinsko preduzeće,kapa
 lova,pa,pa,
 malo ratište pa,
 pa profiteri, pa šta,
 malo ucjenice,reflecti,pa lova,pa,pa,

Sad si uhapšen,još te care čeka
 lepglava
 samo 10 godina ali bolje to neg' ništa
 valjda,

pokradi lovu
 malo strankice pa,
 pa malo sjednice pa,
 građevinsko preduzeće,kapa lova,pa,pa
 malo ratište pa,
 pa profiteri, pa šta,
 malo ucjenice,reflecti,pa lova,pa,pa,
 Ja odo krast,
 Ja odo krast,
 Odo krast
 Ja odo krast,
 Ajde
 Ajde
 Ajde
 Ajde...

malo ucjenice,reflecti,pa lova,pa,pa,

Pare je lako brat
 al teško ih prat,
 zar nije??
 u godine dvije
 pravim šoping centre
 uz veze od prije,
 od Inine poslovnice
 do saborske stolice,
 dobio zaleđe u vrhu,
 i kuću u centru Gorice,
 Koja je čast
 dobit vlast,sjest u otporu,
 dok taxist zadovoljan sjedi
 zahvaljuje meni,
 Dao mu poslovni prostor,nije dao
 feming
 prije bilo staro kino,sad centar za

Drukčija je vlada sada,i neće te spasit
 mlada
 frakcija tvoje stranke,pokradi ideala
 tvojih para,stanova,stipendija tvojih,
 i bila buka dva tri dana,i kud koji mili
 moji,
 jadni su ti tvoji,bez tebe ne znaju bit
 svoji,
 Ne znaju kako se kovanica
 skuplja,broji,
 ne znaju ništa osim otić na narodnjake
 i bit patrijoti velk'i kad padne neko iz
 stranke,
 i na fajruntu uz naše nogometашe
 slavne,
 S harmonikom zasvirat za tebe "ustani
 Bane"
 Nas na cesti zovu drogeraši,zovu nas
 bande,

trening,
 Trenirana veće dok ja iznosim smeće
 iz trezora vade zlato,dijamanta vreće,
 da s****li pametni,roknuli onog trećeg,
 kuće bi bile veće,
 curice mlade,ljepše,
 Moj sin živi vani da ga požar ne opeče,
 udovicama su ga,poslao sam cvijeće,
 glupa raja štrajka,ispred sabora kleče
 dobit će pendrek po glavi
 više štrajkati neće

narasli su drogeraši,bit ćemo većina
 vlade,
 Bit će ponosa među sebe što olic ne bi
 srao,
 bit će jednog dana,osjećam,čekam još
 malo,
 Do tad!
 Budite policija,ne budite pičke!
 Budite sudstvo,ne budite pičke!
 Budite birači,ne budite pičke!
 Ja sam bio pička nisam mogo tako više
 Hajmo
 Pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 pokradi lovu hajde
 pokradi lovu
 pokradi lovu hajde

(Ja odo krast)
 Ukradi lovu hajde
 pokradi lovu
 (Ja odo krast)
 Pokradi lovu hajde
 pokradi lovu

Slika 19.⁵⁶

⁵⁶<http://www.svastara.com/muzika/?tekst=19832> (preuzeto: 16.09.2019. godine)

Edo Maajka

Dolazim i odlazim

Ovaj tekst je pregledan 737 puta

 Like 0 Share 0

Ja sam iz siromasnog društva
kuće i kraj kuća kanali
prije bilo, a već dugo se nema
i oni sto su davali su nam dali

Neki su otisli davno
neki se nadaju uskoro otic'
na vlasti su isti trajno
u mozak, u dupe, nije kriza nego pornic

Ja dolazim iz društva
mala plata, a visoke cijene
svako im kriv za njihova govna
i za sve su krive zene

Tu zena pati, tu zena nosi
tu zena dobija samar
cak zene kontrolisu zene
jedini spas il' konop il' tavan

Ja dolazim iz društva
sto bolje mrzi, a bolje hoće
svi se boje novog
vole stare, izgrebane ploce

Imaju poznati stari miris
i cesto znaju pucketat'
tacno znas kad ce preskocit'
i da ce u po' pjesme sjebat'

Ref.

Ja dolazim i odlazim
a vrijeme k'o da tu ne prolazi
i ti si ista, i sad dobra si
ali kakvi su ti nalazi

Ja dolazim i odlazim
a vrijeme k'o da tu ne prolazi
nadvili se tamni oblaci
de me do aerodroma odbaci

Ja dolazim iz društva, care
i tesko mi ga je objasniti'
prvo te napadnu, jebu ti mater
a onda te pozele spasiti'

Daju ti ruku ako si njihov
ako patis il' mrzis s njima
ako si svoj ne voli te niko
upali mozak da budes manjina

Ja dolazim iz drustava
i sva ta drustva su dio mene
vjecno cu patit' za sve njih
pogotovo kad jedno na drugo krene

Tu znam da nema mira
ne gine patnja i garant je plakanje
ili Star Wars ili Star Trek
ako volis oba onda je varanje

Ako volis oba si izdajnik
bolje suti i m'rs u svoju rupu
prijetnja si, care, mrzniji
za tebe nema zastite u MUP-u

Kupi kartu u jednom smjeru
imas Skype i mas kamere
jer bez obzira kakve su namjere
sve ce se svest' na teorije zavjere

Ref.

180 sa 100, pa gdje ima to
180 sa 100 tu je normalno
180 sa 100 tu je standardno
180 sa 100, vec dugo nisam zasp'o

Slika 20.⁵⁷

⁵⁷<https://tekstovi.net/2.152.56898.html> (preuzeto: 16.09.2019. godine)

Edo Maajka - Izdajničko kolo TEKST PJESME

Kod mene nema njihovi, naši i vaši
A to se sad opet fura i to se opet traži
I ne znam šta bi na to više pametno reko
Osim okreno leđa i opet pobjego negdje daleko
Bila je to teška lekcija a ja geek i štreber
Ne želim više ponavljati taj primitivni predmet
Jer vidim drugi ponavljaju i sjebavaju svoj prosjek
U toj priči i sranju je teško čovječe ostati čovjek
Bilo je lijepo živjet u neznanju i u zabludi
Da ta glupost postoji samo oko nas i kod nas
A sad vidim da je to posvuda, zauvijek i oduvjek
Manji intenzitet ne znači spas
Džaba mi bježanje

Globalno drukčiji, globalno kriv
Globalni izdajnik otkad sam živ
Globalno, lokalno, vječna manjina
U srcu je ljubav, u srcu širina

Pa dobrodošli u izdajničko kolo
Dobrodošli u izdajničko kolo
Dobro došli, da vidiš miline moj pobro...

Svako kome se divim, svaki učitelj i vođa
Svaki prorok, pisac i glazbenik, prati ga osuda i samoća
Svaki napredak je izdaja, teško se objektivnom insanu
Ne gubi vrijeme tražeći odobrenje na poslu, cesti il u stanu
Samo samoća, to je jedino garant
Samo samoća, care zdravo je plakat
Zato razbijam ledove i plačem
Više od sreće, manje od bolova
Podilazak ne puni srce a interes vodi do autogolova
Znanje je štiti od trolova, razbija površna prijateljstva
Kad sranje prođe, tad promjene ploče, tri su bolja od površnih dvjesta
To je dosta za moje kolo,
Drukčiji, kriv i izdajnik
To kolo uživam plesati solo i sebi slične privlačim.

Globalno drukčiji, globalno kriv
Globalni izdajnik, od kad sam živ
Globalno, lokalno, vječna manjina
U srcu je ljubav, u srcu širina

Pa dobrodošli u izdajničko kolo
Dobrodošli u izdajničko kolo, kolo
Dobrodošli u izdajničko kolo
Svi su dobrodošli!

Slika 21.⁵⁸

Moj tata je profesor Fehim, a carinik kaže Fehiim, tad pogleda me pola reda pa ne znam šta ću s njim, isprepadan sam dobro bojim se care svih, i kad me ubace u skener na aerodromu zamiriše plin...

Edin je Ediiiiiii, ko u mudžahedin i džabe ti što si dobar i fin, ime i skoči im adrenalin, džabe Bosna i sekularizam, džabe ti pank i nadrealizam, džabe ti olimpijada i da je gej parada, njem je Fehim isilizam, njegova zjenica traži krivca, u moru izbjeglica, dehumanizirane grupe, fora ista, stara žica, i europa...

Miriše fašizam u zraku, osjeća se ono, ono milu im majku, i svi su u strahu..

Osjeti se svuda opet, care širom Europe hoće punim da prođe – budi svjetlo u mraku...

No pasaran jaran no pasaran, evo globalno ga treba svaki dan

No pasaran jaran no pasaran s jedne strane mrak a s druge no pasaran

Ja vam neće proć a care ko da je prošlo opet ono mrš balijo je do mene došlo i ono ubi Srbe i ono gazi Hrvata, i ono juden aufiderzen od starog rata čuj do mene došlo, care to je sada mainstream pogledaj vijesti, komentare i de si.

Nije bitno gdje si jer ima ga svugdje bitnije je kad si kad ti u društvo ude u devedesetoj, u četrdesetoj, ili par stoljeća nazad kalifat fura retro to, možda ti ipak draži dron – dronizam ili izrael fazon – setlerizam možda bi i ti jedan zid il krim malo Orban i Putinizam, da ne nabrajam...

Miriše fašizam u zraku, osjeća se ono, ono milu im majku, i svi su u strahu. Osjeti se svuda opet, care širom europe hoće punim da prođe – budi svjetlo u mraku...

No pasaran jaran no pasaran, evo globalno ga treba svaki dan, no pasaran jaran no pasaran s jedne strane mrak, a s druge no pasaran

Istok zapad sjever jug, gdje god kreno načeš isto drug, gdje god pošo u strah došo, sa neznanjem si u krug drug, istok zapad sjever jug, vječno će se vraćat dug. Opravdatat će se moje, pretjeriti za tvoje zato opravdano svi se boje.

Istok zapad sjever jug, gdje god kreno isto drug, gdje god pošo u strah došo, strah pa mržnja u krug drug... Istok zapad sjever jug, vječno će se vraćat dug, opravdatat samo svoje, zato opravdano svi se boje...

Slika 22.⁵⁹

⁵⁸<http://beautydoo.ba/index.php/e/edo-maajka/161-edo-maajka-izdajnicko-kolo-tekst-pjesme> (pruzeto: 16.09.2019. godine)

⁵⁹<http://www.tekstovijepesamalyrics.com/tekst-pjesme/58407-edo-maajka-no-pasaran-tekst-pjesme> (preuzeto: 16.09.2019. godine)

VIII BIOGRAFIJA

Osnovni podaci:

Ime i prezime: *Amina Valjevac*

Datum rođenja: *02.08.1995. godine*

Mjesto rođenja: *Bugojno*

Adresa: *Studena Česma bb, Donji Vakuf*

Broj telefona: *062/701-699*

E-mail: Amina.valjevac69@hotmail.com

Stepen obrazovanja: *Bachelor komunikologije, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu.*

Radno iskustvo: *Položena novinarska praksa u sklopu predmeta Novinarska praksa 1 i 2.*

Trenutno stanje: *Apsolventica druge godine master studija, odsjek Komunikologija, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu.*

IZJAVA O PLAGIJARIZMU

Kao student magistarskog studija na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu potpisujem izjavu da sam upoznata sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo i Etičkom kodeksu Univerziteta u Sarajevu.

Ovom izjavom potvrđujem da sam magistarski rad napisala samostalno i koristeći se isključivo navedenom bibliografijom, te da ovaj rad nije korišten pri bilo kakvom drugom ocjenjivanju.

Saglasna sam da jedan primjerak mog rada bude javno dostupan preko biblioteke Fakulteta političkih nauka.

Mjesto/datum _____

Potpis _____